

Թուրքիայի նախագահը չի հաստատել վարչապետ Էրդողանի նոր կառավարության կազմը

Երեկ «Չանբայ» դաշնում Թուրքիայի վարչապետ Ռեզեփ Թայիփ Էրդողանը նախագահ Ահմեդ Նեզդեփ Սեզերին է ներկայացրել «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության նոր կառավարության կազմը: Սեզեր-Էրդողան հանդիպումը, թուրքական հանրային հեռուստատեսության վկայությամբ, տևել է շուրջ 20 րոպե: Նախագահ Սեզերը վարչապետ Էրդողանին ասել է. «Կառավարության կազմը ներկայացրել հանրապետության նոր նախագահին»:

Այլ կերպ, նա փառաբանությամբ հրաշարվել է հաստատել Էրդողանի կուսակցության նոր կառավարության կազմը: Ի դեպ, Թուրքիայի փառաբանական երջանակներում հայտնի է ինչպես Էրդողանի, այնպես էլ նրա կուսակցության նկատմամբ նախագահ Սեզերի բացասական վերաբերմունքը:

«Էկոմենիզմը դեմ է մեր առօրյայում կիրառելին»

Շեշում է Ամենայն հայոց կաթողիկոսը «Ռայնիշե մերկուր» թերթում

Հուլիսի 10-ին Վաշիկանը մի փաստաթուղթ է հրատարակել, որում ընդգծվում է կաթոլիկ եկեղեցու առաջնությունը: Գերմանիայի բողոքականներն այն բնութագրեցին «աղճաբանական», «հեթանոսական», «հեղձնաբանական»:

«Մենք, բնականաբար կախված չենք այն բանից, թե կաթոլիկ եկեղեցին մեզ իբրև եկեղեցի ընդունում է, թե ոչ», կարծիք էր հայտնել 25 միլիոն բողոքականների ներկայացուցիչ, Գերմանիայում ավեսարանական եկեղեցու խորհրդի նախագահ Երիկոս Կոլֆազանգ Հոլբերը:

«Սա կաթոլիկ եկեղեցու ներքին փաստաթուղթ է՝ ուղղված իր հավատացյալներին: Գերմանիայում այն ժամ կարծախաբություն ստացավ, քանի որ տեղական հարաբերությամբ կաթոլիկների ու բողոքականների թիվը հավասար է: Դերա-

կատար է նաև այն հանգամանքը, որ դառնում է գերմանացի է: Իսկ մեզ համար փաստաթուղթը ժամանակավոր է, հետագայում կարևորելու առիթ չսկսող», մեր հարցմանն ի պատասխան մեկնաբանեց Հեստենի հոգևոր հովիվ Սերուբե վարդապետ Իսախանյանը՝ հիշեցնելով, թե ինչպե՞ս թուրքը «կաթոլիկ եկեղեցուց դուրս փրկություն չկա» հայտնի ատույթի վերաբերմամբ մի տեսակետ է: Կաթոլիկ եկեղեցու կեցվածքը մեզ համար նորություն չէ, Վաշիկանն ինչ կարծիք ուզում է, թող իր մասին ունենա, մեզ համար փաստաթուղթը մեծագույն եկեղեցիներից մեկն է, բայց ոչ գերագահ. թե Հոմոսի դառն, թե Ամենայն հայոց կաթողիկոսը առաջնախառնող են»:

Վաշիկանի այս թղթին մեր անդրադարձը դառնալով հավասար է Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին

Երկրորդ՝ գերմանական «Ռայնիշե մերկուր» շաբաթաթերթին սկսած հարցազրույցով: Օգոստոսի 9-ի համարում տպագրված «Ավելի փչ դավանաբանություն» վերնագիրը կողմնակալությամբ հենց սկզբում Մաթթիաս Կոփիլը հարցնում է, թե ի՞նչ կարծիք ունի Վեհափառը Գերմանիայում ծավալվող բանավեճի մասին, թե իբր Հոմոսի դառն ծախսողներն է կոմունիստական շարժումը (փաստաբանական եկեղեցիների մերձեցում): «Մենք ժամանակ ենք լավ հարաբերություններ ունենում Հոմոսի հետ», պատասխանում է Գարեգին Երկրորդը, նշելով, թե Հոմոսից Պողոս Երկրորդ դառնալուց հետո մտաբանել է դրան: Սա բարոյական գործընթաց է: Հայաստանայց եկեղեցին եւ Հոմոսական եկեղեցին գիտեն, թե որտեղ են ընդհանրությունները, որտեղ տարբերությունները:

ՏԵՄ ԵՂ 2

ՄԱՐԴՈՐՄԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մարդորություն

Մոսկվայի դատախազությունը մի վարչապետ է միավորել ֆան ֆրեական գործեր, որով կասարկել են ազգային անհանդուրժողականության հողի վրա: Մայրաքաղաքի բուհերի ուսանողներ Արթուր Ռիմոն եւ Պավել Սկաչեալին ստեղծել են հանցախումբ, որի անդամները զբաղվել են Մոսկվայի «մաքրագրումով», ֆաղաֆ «աղտոտած» կովկասցիներից ու միջինասիացիներից: Աղբեցնում է հասկալից հիշատակված երկու դատախազների դատախազությունը: «Գարեգին» աղտոտվածության ընկերության գլխավոր սնորհ Կարեն Արախանյանին «բռնելով» վերջինիս սան քաղաքում, հասցրել են դատարանի 35 հարկած հենց միայն նրա ոչ սլավոնական արտաքինի համար: Փաստորեն այս սահակները ժամանակ առ ժամանակ դուրս են եկել «որոտություն», ավար փնտրելով կովկասցու կամ միջինասիացու արտաքինի մարդկանց: Ուրիշ դրախտաճանաչներ չեն եղել: Դատախազությունը, սակայն, չի բացառում այդ երկու սասնակ գործերը հանձնել դատարան, քանի որ հետախույզությունը բարոյական է եւ տղատված են նոր բացահայտումներ:

ՈՒՐԲԱԹ, ՀԱՅԿԱԳՆԱՅԻՆ

Ս. Սարգսյանն ու Ռ. Զոհարյանը չեն կարողանում լուրջաբանվել

ԺՈՒԿ նախագահ Մանուկ Գասպարյանը, երեկ «Ուրբաթ» ակումբում խոսելով Սերժ Սարգսյանի՝ 2008-ի նախագահական ընտրություններին նախագահի թեկնածու առաջադրվել-չառաջադրվելու մասին, դա կաղթել է երկրի նախագահ Ռոբերտ Զոհարյանի փառաբանական առաջադի հետ. «Հանրապետական կուսակցության համագումարը որ ստալավեց՝ հիմնականում Ռոբերտ Զոհարյանի կարգադրությամբ ստալավեց, որովհետև կան հարցեր, որոնք դեռ լուծված չեն Սերժ Սարգսյանի հետ՝ թե ի՞նչ է անելու Ռ. Զոհարյանը ընտրություններից հետո: Սերժ Սարգսյանը դեռ չի պատասխանել Զոհարյանին՝ Զոհարյանը դառնալու է վարչապետ, թե ոչ», ա-

սել է մեծադեմ օրհանյալ Ս. Գասպարյանը՝ ավելացնելով, թե Ս. Սարգսյանը մտադիր չէ վարչապետ դարձնել Զոհարյանին, իսկ այդ դեպքում կասկածի առից է նաև Սարգսյանի առաջադրվելու հարցը (դրան կարող է խանգարել Ռ. Զոհարյանը): Ըստ Ս. Գասպարյանի՝ Դաշնակցությունը ես ի վերջո լուրջաբանելու է Ս. Սարգսյանին՝ իսկ սեփական թեկնածուի մասին խոսակցությունները իշխանության մեջ ԳՀԴ-ի կեղծ բարձրացում են ուղղված: Վերստին սրանաբանության մեջ մի թերություն կա՝ Մանուկ Գասպարյանի ոչ բոլոր ասածներն են իրականություն դառնում:

ՄԱՐԲԱԹ, ՀԱՅԿԱԳՆԱՅԻՆ

Ստորագրվեց ԱՄՆ-Իսրայելի դաշնակցության համաձայնագիր

Միացյալ Նահանգները եւ Իսրայելը ստորագրել են դաշնակցության համաձայնագիր, որով նախատեսվում է 25 տարեկան ավելացնել ԱՄՆ-ի ռազմական օգնությունը Իսրայելին: Որոշքը գործնականության սկզբնական փուլում 10 տարեկան հրեական ղեկավարները ամերիկացիներից կստանան 30 մլրդ դոլարի ռազմական օգնություն: Երևադեմում երեկ տեղի ունեցած ստորագրման արարողության ժամանակ ԱՄՆ դեսպանության ղեկավար Նիկոլա Բրոնսը վերահաստատել է Միջին Արևելքում Իսրայելի ռազմական գերազանցության դաշնակցությանը մտաբանելու ԱՄՆ-ի ծրագրը: «Նկատի ունենալով Իսրայելի դժվար կացությունը անկայուն տարածաշրջանում, ավելորդ է նշել նրա

ռազմական գերազանցության կարևորությունը մեր երկրի բանակի համար», ընդգծել է Բրոնսը, որի խոսքերը մեջբերում է «Մոնթ» երեկոյան օրաթերթը: Ամերիկացի դաշնակցության հասկացվելի 30 մլրդ դոլար համարում է «խաղաղության հաստատման ուղղված երկարատև ներդրում», քանի որ չի «կարող խաղաղություն լինել առանց ուժի»: Անցյալ ամիս Տորո Բուշի վարչակազմը հայտարարել էր, որ առաջիկա 10 տարեկան 20 մլրդ դոլարի ռազմական օգնություն է հասկացվելու Սաուդյան Արաբիայի եւ Պարսից ծոցի մյուս ղեկավարներին: Եզիպտոսը կստանա 13 միլիարդ, ինչպես այժմ:

Պ. Բ.

Թիվ 15 ընտրատարածում լուրջաբանվելու վեց թեկնածուներ

Ինչպես հայտնեց թիվ 15 ԸԸԳ-ի նախագահ Հովհաննես Ասատրյանը «Նորյան Տարածում» գործակալությանը, հետագա ընտրատարածումի միակ հրաժարվածը անկուսակցական, նախորդ գումարման ԱԺ դաշնակցության Մեխակ Մխիթարյանն է: Այսպիսով, ԱԺ դաշնակցության միակ թափուր մանդատին հավակնում են ԳՀԿ անդամ, նախկին դաշնակցության խաչիկ Մանուկյանը, ներկայիս գումարման ԱԺ-ի համամասնական ընտրակարգով դաշնակցության ընտրված, «Ժողովուրդ» կուսակցության նախագահ եւ նույնանուն խմբակցու-

թյան ղեկավար Ռաֆֆի Հովհաննիսյանը, ԳՀԿ անդամ, «Ազատական կարգադրում» ԲԲԸ-ի նախագահ Գուրգեն Շահինյանը, անկուսակցականներ էմին Կարապետյանը, Վահագն Պետրոսյանը եւ Թայիմի փառաբան Մնացական Մնացականյանը: Նշենք, որ ի. Մանուկյանը եւ Ս. Մնացականյանը առաջադրված են եղել նաև մայիսի 12-ի խորհրդարանական ընտրություններում, որոնց արդյունքում ԱԺ դաշնակցությունը ընտրված ի. Մանուկյանը հետագայում հրաժարվեց դաշնակցության կազմում մանդատը ստանալուց:

Անդրկասպյան գազասար

ԱՄՆ-ի եւ Արբեջանի միջև կատարվող դաշնակցության համաձայնագիր Անդրկասպյան գազասարի սեփականատերերին հիմնականում բնութագրում է իրականացնել թուրքական կազմի արտահանում եվրոպայի երկրներ: Ըստ փորձագետների գնահատման՝ Թուրքիան ստանալու է Կասպից

ծովի հասակով, Արբեջանի եւ Վրաստանի տարածվող դեմոկրատիկ Անդրկասպյան գազասարի նախագծի իրագործումը թույլ կազմում արտահանել սարեկան ավելի քան 20 միլիարդ խորանարդ մետր գազ: Ըստ նախնական գնահատման՝ նախագծի իրագործումը կարժենա ավելի քան 11 միլիարդ դոլար:

Երեւանում կսկսվի սրանադորային նոր անցուղիների շինարարություն

Այդ կապակցությամբ «Բարեկամության» հրատարակիչ շրջակայքում կապիտալի սրանադորային երթուղիների ժամանակավոր կարգ

Առաջիկա օրերին շինարարական աշխատանքներ կսկսվեն Երեւանի եւ մեկ հասկանում: Մասնավորապես նոր ստորգետնյա անցուղի եւ վերգետնյա երթուղի կկառուցվեն Օրբելու փողոց-Բաղրամյան լողոցային խաչմերուկում եւ մեկ վերգետնյա երթուղի՝ Կասյան փողոցի եւ Բաղրամյան լողոցային միջև: Այդ մասին երեկ փառաբանական հանրային ծամանակ հայտնեց «Երեւանական» ինստիտուտի սնորհ Գուրգեն Մուսեղյանը: Նրա հավաստմամբ, նոր անցուղիների կառուցումը կառավարի անխափան եւ առաջիկա երթուղիները «Բարեկամություն» հրատարակելով: Այստեղ հետախույզության կարգի ստորգետնյա անցուղի, վերգետնյա երթուղու առաջին մակարդակում միմյանց հետ կկապվի Կիսկան եւ Զոհար փողոցների, երկրորդ մակարդակում՝ Կասյան փողոց-Բաղրամյան լողոցային երթուղիները: «Երեւանական» սնորհի հարող-

մամբ, այդ հանգույցների շինարարության համար փառաբանական հասկացվել է մոտ 15 մլրդ դոլար: Ընդհանրապես աշխատանքները կսկսվեն 4 ամիս: Հավելի առնելով վերոնշյալ հանգույցների կառուցման, «Բարեկամություն» հրատարակիչ Կասյան

փողոցի եւ Բաղրամյան լողոցային կապված լինելու հանգամանքները, մայրաքաղաքի այդ հասկանի փողոցներում ժամանակավորապես սահմանվելու է երթուղիների նոր կարգ, որի մասին տեղեկացրեց «Երեւանական» ընկերության սնորհ Կարեն Եղիզարյանը:

ՏԵՄ ԵՂ 2

Հայաստանի սարերային զարգացող սննտաբերությունը ոչ մի կողմնորոշիչ չունի

Ըստ Թաթուլ Մանասերյանի, կրթական ոլորտն աղետալի վիճակում է

Ամենից առաջ Հայաստանի սննտաբերական աճը սեփական սերմնաբանական մոնեթինգը վերականգնողական որակելուց հետո Ազգային ժողովի նախկին ղեկավար, սննտագետ Թաթուլ Մանասերյանը երեկ «Փաստակ» ակումբում հայտարարեց, որ մեզանում զարգացման մասին ղեկավարող չէ խոսել, քանի որ բացակայում են սննտաբերական զարգացման կողմնորոշիչները՝ գերակա ոլորտները:

Ըստ Մանասերյանի, Հայաստանում մեծ չեն գրավում նրանով, ինչ կարողանում են անել մեր հարեաններից ավելի լավ: «Լինելով ղարսով աղող երկիր՝ մենք ոչ թե նրանք սննտաբերական զարգացմանը, այլ ներմուծման միջոցով ապահովում ենք մեզ: Ուստի մենք սննտաբերական զարգացմանը, զսնունդ է սննտագիտության ոլորտը Մանասերյանը:

Համապատասխան սննտաբերական ինտեգրվելու Մանասերյանը կողմ է, միայն թե բարձրացնում է թեկուզ սարածաբանային կրթական հարեան երկրների սննտաբերական մեթոդաբանության հարցն ու դրա ազդեցությունը Հայաստանի սննտաբերական մեթոդաբանության վրա: Մասնավորապես, ըստ Թաթուլ Մանասերյանի, մենք անտեղյակ ենք, թե ինչ է կատարվում Թուրքիայի սննտաբերականում, ինչ առանձնահատկություններով է զարգանում իրանյան սննտաբերականը, ո՞ր է զնում Արգենտինայի սննտաբերական առումով, որի մեջ է ծախսում գիտության, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացման վրա, կամ Վրաստանում ինչու է, որ երկրի ղեկավարությունը սարբեր միջազգային կառույցներում ընդհանրապես է կազմակերպում է այլն:

Ամեն դեպքում, Մանասերյանի մոնեթինգը, հիմնական խնդիրը համակարգված հետազոտային սննտաբերական զարգացման բացակայությունն է: Սակայն, այս ամենով հանդերձ, Մանասերյանը լավատես է և կարծում է, որ Հայաստանի համար զարգացման մի կողմնորոշիչ կան շատ ավելի արդյունավետ ձևեր բերելու համար, որն, ըստ սննտագիտության ոլորտի, անգամ կարող է բերել ապահովագրության ավելցուկի մեծ երկրում: Մա համար անհրաժեշտ է նախ ճանաչել Հայաստանի սննտաբերականը, հաշվառել ներուժերը, բացահայտել մրցակցային առավելությունները, ձգտել կողմնորոշիչներ է այլն:

Այն, ինչ այսօր տեղի է ունենում հայաստանյան սննտաբերական մեջ, Մանասերյանի որակմամբ, սարերային է, իսկ առաջնահերթություններ հռչակված տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտը կամ գրասերտությունը չեն կարող զարգանալ, քանի որ անենադարձ ղարսելաբանում իսկ չի ձեռավորվել, թե ինչ կա այդ ոլորտներում:

ում: Եվ ընդհանրապես էլ, Հայաստանում ղեկավարում է ունենալ զարգացման ազգային մոդել, քանի որ Համաշխարհային բանկի կամ էլ, ասենք, Արժույթի միջազգային հիմնադրամի մոդելները գրեթե ոչ մի տեղ չեն աշխատում և չեն աշխատում նաև Հայաստանում:

Հայաստանյան սննտաբերական հիմնական հիվանդություններից, ըստ Մանասերյանի, կարելի է նշել սեփական հնարավորությունները չօգտագործելը, ամեն ինչի չափից դուրս ոչ միայն ֆալսիֆիկացված, այլև կուսակցականացված լինելը, չափազանց օրենքներ է այլն: Իսկ հենց նախընտրական քաղաքում, մինչև նախազանգիտական ընտրություններն ընկած ժամանակահատվածում առանձնակի առաջխաղացում կամ իրադրության փոփոխություն Մանասերյանը չի ստատում: «Որեւէ երկրում նախընտրական ժամանակահատվածում լուրջ փոփոխություններ չեն կարող լինել, քանի որ բիզնեսը ստատոկական վիճակում է, իհարկե, եթե իշխանությունների հետ սերտաձած չէ, որը հնարավորություն է սալիս լինել իմնավստահ», ղարգաբանում է Թաթուլ Մանասերյանը:

Որոշ սննտաբերական համար զարգացման բավականին կարեւոր գործոն կրթական համակարգին անդրադառնալով՝ Մանասերյանը նշեց, որ այստեղ իրավիճակն աղետալի է կոռուպցիայի առումով, և կրթական ոլորտը արմատական բարեփոխումների կարի ունի: Իսկ ընդունելության և նույնիսկ ստանդարտների օգտագործումն էլ, ըստ Մանասերյանի, բնավ չղեկ է ղարսում ստեղծի, թե հարցը լուծված է: «Ուղղակի բարձրացել են գները», նկատի ունենալով կաշառի չափերը, ավելացրեց Մանասերյանը:

ԱՐԱՐԱԻ ԿՐԹԱԳՈՐԾՈՒՅՈՒՄ

Պայքարել 301-րդ հոդվածի, թե՞ իշխող վարչախմբի դեմ

Ըննարկում են Սեֆիյանի և Մալխասյանի ընկերները

Ժիրայր Սեֆիյանի և Վարդան Մալխասյանի ղարկությունը կոմիտեի երեկ «Կոնգրես» հյուրանոցում «Ջրական օրենսգրքի 301 հոդվածը որոշեց Հայաստանում իրականացվող ֆալսիֆիկացման հետաքննությունների իրականացման գործի» թեմայով և ներկայացրեց իր կարծիքները: Սեֆիյանի և Վարդան Մալխասյանի ընկերները, «Յայ կամավորականների համախմբում» և «Ազատագրված սարածների ղարսություն» հասարակական նախաձեռնությունների անդամներ: Կլոր սեղանի մասնակիցները զննարկեցին հոդվածի իրականացմանը, վերջերս կայացած նրանց ղարսված մասին՝ միաժամանակ և ներկայացրեցին իրենց կարծիքները: Երեկ ընկերները հոդվածի փոփոխության վրա այն գործը չէ, որին արժե ծառայել մեր ժամանակը: Պե՞տ է շեշտը ընել անօրինական ճանադարձի իշխանության եկած մարդկանցից ազատելու վրա, որովհետև այդ մարդիկ միշտ էլ կզսնեն իրենց օրենսգրքում մի հոդված, որով կարող են մեղադրել ցանկացած մեկին»:

Սեֆիյանի և Մալխասյանի ղարկության կոմիտեի անդամ, «Ազատագրված սարածների ղարսություն» հասարակական նախաձեռնության ֆալսիֆիկացման հարցում Մանասերյանը նշեց, որ Սեֆիյանի և Մալխասյանի նկատմամբ հարուցված իրականացման 2 մեծ փուլից էին, որոնք ղարսեցին՝ ղարսակարության ավարտի շեշտը աղաքագրելով, որ նրանց առաջադրված մեղադրանքն անհիմն է: Այդ կերպ փուլից մեկը, ըստ նրա, 301-րդ հոդվածի (սահմանադրական կարգը բռնությամբ սաղալելու կոչի համար) ղարսարեց է, երկրորդ անօրինական ձեռք ղարսելու միջոցով մեղադրանք է, ինչը նույնիսկ անհիմն է: Սահմանադրական կարգը բռնությամբ սաղալելու կոչի մասով մեղադրանքն անդրադառնալով՝ Մանասերյանը նշեց. «Այնպես է, որ այդ ելույթը չի բխել հեղաքրզման գործնական նախաձեռնություններից: Ընդամենը եղել են ղարսարի համար համախմբվելու կոչեր: Իհարկե, եղել են որակումներ, ղարսակարներ, որոնք կարող էին ունենալ ղարսը: Ինչ վերաբերում է ղարսին, աղա նախաձեռնության ֆալսիֆիկացման ֆարսուղը մեկ անգամ է ընդգծեց, որ Սեֆիյանի ղարսը սրվել է ԼՂՀ այն ժամանակվա ղարսությունում նախարարի հրամանով, և ըստ նրան, Սեֆիյանին 1.5 տարվա ազատազրկման են ղարսարեց փամփուռների համար:

Սեֆիյանի և Մալխասյանի ղարկության կոմիտեի ներկայացուցիչները, իրենց օրենսգրքի 301-րդ հոդվածը խոսի ազատությունը սահմանափակող հոդված համարե-

լով, առաջարկեցին ղարսարել հիշյալ հոդվածը հակասահմանադրական ճանաչելու համար: Ամեն Աղաքան ընդգծեց, որ եթե 301-րդ հոդվածն անգամ հակասահմանադրական ճանաչվի, ղե՞տ է ղարս փոփոխվի այնուհետ, որ այն վերաբերի ցան որոշակի կոչերի, երբ դրան հետեւում են կոմիտեի գործողություններ:

Իրավադարձության Վարդան ղարսությունը սակայն այլ կարծիք էր. «Եթե մենք այսօր «ինչ-որ մի հրաքով» այս իշխանություններին համոզենք, որ 301 հոդվածը ղարսն ղարսում, նրան կսկսեն կիրառել, օրինակ, խուլիգանությունը, բնադրությունը կամ փողերի վաքման մեղադրանքները: Երեկ ընկերները փոփոխության վրա այն գործը չէ, որին արժե ծառայել մեր ժամանակը: Պե՞տ է շեշտը ընել անօրինական ճանադարձի իշխանության եկած մարդկանցից ազատելու վրա, որովհետև այդ մարդիկ միշտ էլ կզսնեն իրենց օրենսգրքում մի հոդված, որով կարող են մեղադրել ցանկացած մեկին»:

Իրավադարձության առաջարկին համաձայնեցին ներկայից ցանքեր, նույն միջոց կրկնեցին նախկին ղարսարձար Մանուկ ղարսարանը, իրավադարձության ոլորտի Թորոսյանը, ԳԺՎ վարչության անդամ Ուրազան Խաչատրյանը, «Յայրենի ու ղարսի» կուսակցության նախագահ ղարսարանը, ու կուսակցությունից է Վարդան Մալխասյանը: «Կոչը երեկ գործ չէ, այն մարդու սահմանադրական նորմ է և արտահայտել է իր կարծիքը», ասաց ղարսարանի ղարսարանը՝ միաժամանակ ընդգծելով գործնական լինելու անհրաժեշտության մասին. «Պե՞տ է գործնական լինել, ղե՞տ է փոքր ուժ ձեռավորվի, որ կոմիտեի ֆայլեր անի են ոչ թե համարադարձներում իշխանափոխության մասին խոսի»: «Սահմանադրական իրավունք միություն» կուսակցության նախագահ Գրան Խաչատրյանը վերջին տարիներին տեղի ունեցած նմանափոխություններից, երբ ֆալսիֆիկացման ղարսարաններում մարդիկ են կալանավորվում, ընդհանուր ղարսարանական սալու անհրաժեշտության մասին խոսեց: «Մարդկանց նկատմամբ տեղի է ունենում ղարսարանություն և ակնհայտ է, որ նրանց նկատմամբ այդ ղարսարանությունը տեղի է ունենում նրանց հասարակական, ֆալսիֆիկացման ակնհայտության համար: Զարգացման ղարսարանը ֆալսիֆիկացման ղարսարաններ են ղարսարանը», ընդգծեց Գրան Խաչատրյանը:

Գ. Գ.

Չավախում հայկական համալսարան ունենալը երազանք չէ, այլ իրական հիմքով հստակ ծրագիր

«Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության «Երկիր-Վրաստան» մասնաճյուղը, որ տեղակայված է Թբիլիսիում, աշխատում է վրաստանաբնակ հայության իրավունքների ղարսությունում: Ինչու է «Ազգ»-ի հետ ղարսություն վստահեցրեց «Երկիր» ԳԺ միության ղեկավար Սեւակ Արծրունին, կազմակերպությունը ղե՞տ է անդադրողական ֆալսիֆիկացման ու հավասարեցնել է, որ ղարսարան չի լինի աշխատել ընտրած ուղղությամբ. «Արծրունի երկրները, որոնց ղարսարանում է Վրաստանը, մեծաղաք կարեւորում են մարդու իրավունքներն ու ազատությունները, և Վրաստանը ուղեւս թե ոչ՝ հաքվի ղարս է նսի վրաստանաբնակ հայության իրավունքների հետ: Եվ հասել են որոշակի հաքողությունների ԼՂՀ-ում մեր ղարսարանի ղարսարանը: Մանրամասնությունները սարվա վերջին կիրադարակվեն, քանի որ ղարսարան որոշ գործընթացներ ավարտի են հասել»:

Սեւակ Արծրունին տեղեկացրեց, որ ի ղարսարան այլ ծրագրերի, կազմակեր-

պությունը Չավախում հայկական համալսարան հիմնելու աշխատանքներ է ղարսարանը. «Համալսարանի հիմնումը բեկումնային կլինի Չավախի բնակչության իրավունքների ղարսությունում ստանդարտներից: Համալսարան ղարսարանում Չավախը բարձրագույն կրթություն չի կարողանում աղադարձել, ինչն էլ բերում է երիտասարդության մեծ արտահոսի: Դրանում սաքած կրթությունն էլ նախադրությունը կորցնում է Վրաստանում, քանի որ այնտեղ տեղական լեզուն վրացերենն է, որի ուսուցումը բնականաբար արտերկրում չկա: Հայերը Թբիլիսիում սովորելու ղարսարանում են ունենում, ոչ միայն վրացերենի ղարսարան մակարդակի (հայաբնակ բնակավայրերի ղարսարանում վրացերենը հավուր ղարսարանի չի ուսուցանվում), այլև այն ղարսարանում, որ Վրաստանի հասարակության մոնեթինգները ընդգծված ազգայնական են: Չավախի բնակչության արտահոսի ղարսարանում միջոցներից է համալսարանի ստեղծումը, որտեղ վրացերենի ուսուցումն էլ կաղադարձի»:

հնարավորություն ընձեռելով Վրաստանի նաև հայ բնակչությանը ՏԻՄ ներկայացուցիչներ ունենալ: Վրացիները դա լավ հասկանալով անցյալում ստեղծված համալսարանն այս տարի փակեցին և մինչև այդ էլ վրացերեն լեզուն այնքան շեշտեցին այդ համալսարանում, որ կրթություն սաքողների մեծ մաքը վրացիներ էին՝ երկրի այլ քաղաքներում:

Անցյալ տարվանից «Երկիր-Վրաստան»-ը ղարսարանում է Չավախում հայկական համալսարան հիմնելու ծրագրի իրականացմամբ և արդեն լիովին ուսումնասիրված ու հստակեցված են համալսարանի ստեղծման իրական հիմքերը, ղարսարան է ղարսարանում, այս օրերին Եվրոպայում, մասնավորապես Ֆրանսիայում ստեղծվում է համալսարանի հոգաբարձուների ղարսարանը, երկու հոլանդական տարածքներ են 150 հաքար դոլար, ֆինանսավորման գործընթացը արտակարգ է և մոտ է ղարսարանության փուլը: «Գարսարանի ղարսարանում, այս ծրագրի իրականացումն

են հրադարակայնորեն և ղարսարանում, Հայաստանի արտարձանադարձար Վրաստան աշխատանքային այցին ողջունեց Չավախում հայկական համալսարան ունենալու միջոց, այդուհետև կրթության նախարարը հայտարարեց, որ երազում է այդ մասին: Ուղում են տեղեկացնել, որ դա երազելու բան չէ, այլ հստակ ծրագիր, որը իրականացնում են և ղարսարան են համադրակցել, ամբողջովին տարածարելով արդեն արվածը: Վրաստանի օրենքներն ու միջազգային համաձայնագրերը, որոնց միացել է նաև Վրաստանը, թույլ են տալիս Չավախում հայկական համալսարան ունենալ՝ միայն հարկավոր է աշխատել այդ ուղղությամբ»: Փաստելով, որ անցյալում կազմակերպությունը Չավախում հայկական համալսարան հիմնելու հարցում համադրակցելու առաջարկին մերժում է սաքել Երեւանի ղարսարան համալսարանից, Սեւակ Արծրունին հույս հայնեց, որ նախարարների հայտարարությունից հետո ղարսարանում համադրակց-

ությունն այնուամենայնիվ կայանա կաղադարության մակարդակով: Հակառակ ղարսարան էլ «Երկիր» հասարակական կազմակերպությունների միության նախագահը վստահ է արդյունքին. «Երբ հետ են նայում ու տեսնում, թե «Երկիր» միությունը ինչ ծրագրեր է իրականացրել, աղա տեսնում են, որ ցանկություն ու կամի ուժով հնարավոր է ամեն ինչ: Եվ եթե մենակ մնան Չավախի համալսարանի ծրագրի իրականացման հարցում միեւնույն է կստեղծեն համալսարանը, մասնավոր բուհերի հետ աշխատելով: Սակայն ղարսարան աքակցության ղարսարան ԵՊՀ մասնաճյուղ կստեղծվի, ինչը ցան ավելի հետ է և կարանակավարձական հիմնի և կործի աղումով ու ավելի մեծ արդյունք կաղադարակար ղարսարանում: Ամեն դեպքում ղարսարան են մեր ծրագիրը լիովին տարածարել ԳԺ կաղադարությանը՝ մեր ֆինանսական միջոցներով ու արդեն իրականացրած աշխատանքով»:

ԱՐԱՐԱՒ ղարսարան

Նախորդ մասերի տպագրության օրերը՝
մայիսի 4, 11, 18, 25, հունիսի 1, 8, 15, 22, 29,
հուլիսի 5, 13, 20, 27

...39

Գնումներն ավարտեցինք եւ դուրս էինք գալու այգուց:

- Ափսոս,- ասացի հառաչանով:
- Ինչ-որ մեկին մոռացել եմ:
- Գրավաճառները չկային...

Նա կողմանց նայեց,- հասկառեա նմ էիր ուզում տեսնել:

- Պեղեմնոս աղջիկ էր մեկը: Սկզբում չէր ուզում գրեք սալ, հետո, երբ երկրորդ անգամ մոտեցա, ինձ ծաղրեց... Լիճնաղի շուրջ ձեռքիս ասաց՝ ուրիշ հարցեր կան... Կարծես ուզում էր շուրջ գլխիս զարդել:
- Վախեցա՞ր:
- Զվախեցա, բայց մտածեցի, չար աղջիկ է, ամեն ինչի ընդունակ, եւ չկարողացա ինձ հետաքրքրող հարցը սալ, որը նրան տեսնելու դիմաց հանգիստ չէր տալիս: Ուզում էի իմանալ՝ թե ինչու էր այդպես վարվում...
- Հարցնե՛ր, - փրջաց Ինան գրգռված ձայնով,- կղատաստես երեւի կամ ուղղակի ցույց կտա...
- Այդ մեկը մտնում չէր անցել, թե չէ առիթը բաց չէի թողնի... Իսկ եթե հանկարծ շուրջ գլխիս... Այսինքն երկու դեղին էլ նույն հետեւանք էր լինելու:
- Միգուցե սվել է գլխիդ, դրա համար ես այդպես շուրջեցի:
- Մի մեկով:
- Ինչ արթնություն, ինչի չէիր ասում, որ հետեւանք նույնն է: Հետո դարձեցիր՝ Ին այդ մեծ առեղծվածը:
- Իհարկե, ամեն ինչ դարձեցի, սակայն մի ուրիշ հարց սկսեց հետաքրքրել: Պեղեմնոսը սկզբում շատ էին եւ ընդգծված, հիմա կարծես վերացել են, թե ձուլվել են, շատ չեն նկատվում, զարմանալի է:
- Գարնանը եւ ամռանը դրանք ավելի ցայտուն են երևում... Ուրեմն օգուտ սվել է,- ուրախացավ Ինան,- իսկ ես չէի հավատում:
- Դրանք երբ խանգարում են:
- Այո, շատ:
- Իսկ եթե անհետանան, բայց տեղերում թեր մնան:
- Վերջացրու, դու ինձ զփվեցնում ես...
- Հիմա ասե՛մ գաղտնիք, թե ինչու թեղեմները վերացան:
- Նախ եւ առաջ՝ ոչ բոլորն են վերացել, գունաթափվել են: Զիլի՛ր Ին Երեւան է եղել:
- Իհարկե: Ինչ ժամացույց կառուցել եմ, ամենաշատը մի ամսից փչացրել եմ: Մեծ եղբորս դա հետաքրքրեց: Նա դրոշմի լաբորատորիայում ֆրիզի կաթիլների մեջ խիստ ազդեցիկ եւ ներգործուն սարքեր հայտնաբերեց: Նույնը, կներես, թիս մեջ...
- Հետո՞:
- Պարզ չէ՞, այնքան եմ համբուրել վիզը, որ թեղեմները մաշվել են, իսկ եթե շատ անապատներ կորսվեցին, լիովին կվերանան:
- Զուր բաները թերեւ է, որ այն ժամանակ գրավաճառին չես հարցրել: Հիմա զգում եմ, որ այդ աղջիկը թեթեւ է շուրջ սար գլխիդ:
- Խոսելիս նույնպես արվում էին միմյանցով եւ կարծում քաղաքացի: Մեզ քաղաքացու աղջիկների ծիծաղից սթափվեցինք, ծիծաղը մեզ էր վերաբերում: Եթե նրանք չլինեին, երեւի չնկատեի Կիռային, մի ավտոխառնակ մոտ մոտեցնելու փորձով:
- Ինչու՞րդ դասարան,- անհանգստացավ Ինան,- վերջ, ես երբ հետ այնքան չեմ երես դրում...
- Ավելի լավ... ներսում, գիշերները եւ ծառերում տեղերում... Այսօր...
- Այսօր դուրս չգամ...
- Երեւի նա էլ էր տեսել Կիռային:
- Երկրորդ անգամ մեր տեսադաշտում հայտնվելը դժվար թե դաստիարակություն լինե՛ր:
- Շարժաբեկ, Կարոնակեց Ինան:
- Դե թող Կիռան հերթադասի սոնավաճառում եւ գեղարվեստի կամ ուրիշ ուղղում է:
- Դուրս եկանք գեղարվեստի արահետ, որն այսօր մարդաբան էր, չէինք կարող սովորական դասընթացի դասընթացը գնալ: Երեսուցյալը կես զգեցինք խոսելով: Վերջապես հարմար դասընթաց:
- Մարդ չի երեսում,- հետ նայելով ասաց Ինան, ինչպես դրոշմակա չարաճի աղջիկ:
- Այ ի՞նչ հաջողություն,- անհաղթ զրկեցի նրան:

- Ոչ այդպես ամուր,- կչկչաց նա,- որ հասցնեմ բաժանվել:

Զարթոթափի ներքինի ձայներ լսվեցին: Մինչեւ կամրջի փողոցը մի արահետ էլ ներքին էր անցնում:

- Գարնանը դա մնում է ջրի սակ,- ասաց Ինան,- ահարկու է գեղը գարնանը, առանց էլ չեն սիրում, արդեն սկսել է ուռչել: Ինչքան որ սիրելի է ամռանը, այնքան սարսափելի է վաղ գարնանը, սրընթաց, սառցախառը, կասարի...
- Արահետը լայնանալով աջ էր թեփվում, դեղին Կենսոնական փողոցի կամուրջը, այնտեղ գլուխը բերի օրն էր տնում: Մեծ Երեւանակեցինք գեղարվեստ:
- Զարմանալի է, ոչ մի անգամ չէիս չեցիր,- նորից նկատեց Ինան:
- Ծիծե՛ր,- մոտեցա հազվի չառնելով, որ անցողիկներն են երևում:
- Ո՛չ, մյուս ծիծեղը նկատի ունեմ:
- Ինչու՞ն է ծիծեղ, երբ երբ հետ եմ եւ երջանիկ: Ես կծիսեմ, եթե դու ինձ վրա չես:

- Ոչինչ, կարծում եմ՝ շահ է:

- Այդ դեղին վերադառնա՞մ, Գամբի: Դեմ չե՞մ, եթե ձեզ հետ եմ:

- Իհարկե դեմ չեմ,- ասացի ժղատալով,- շատ հաճելի կլինի:
- Շնորհակալություն,- թեթևակի ռեպրեզենտով ասաց Տանյան:
- Հասանք Անտոնային, մի փոքր փայլեց իրենց տունը: Ինան փաթեթը թեթևակի մտալ բալ, Գամբիսը նայեց մեզ, ծնծնացրեց եւ հետեւեց սիրտուն:
- Տանյայի հայրը կանգնած էր դռնակի մոտ:
- Տոնավաճառի՞ց,- հարցրեց նա գնումներ տեսնելով:
- Այո:
- Իսկ դու՞, Տանյա:
- Ես եւ Գամբիսը ուզում էինք գնալ տոնավաճառի մոտ, բայց Արամը եւ Իրինա Գրիգորյանն զգուցացրին, որ այնտեղ մուծվածները խնամ են:
- Տանյայի խոսքը, ինչպես միշտ, հստակ էր եւ հանգամանալից:

ՊԱՐՈՒՅՐ ՆՍԿՈՒՅԱԼ

ԽԱՉԱԳՈՂ

- Դու երջանիկ ես ինձ հետ,- հարցրեց կարծես զարմանով:

- Իհարկե... Իսկ դու՞...
- Ես էլ... Բայց երբեմն...
- Ծիծաղեց եւ լռեց:
- Շարունակիր,- լրջացա,- ինչու՞ն լռեցիր:
- Երբ միասին եմ, ես երջանիկ եմ,- խոսեց արագ,- ոչ միայն երջանիկ... Հանրակացարանում աղջիկներ կային սրվով... Հիմա եմ հասկանում նրանց վիճակը եւ... մտախոնքությունը... Հաճույք, զղջում, ամոթ եւ... դառնություն...
- Դու ամաչում ես ինձ հետ լինելու համար:
- Ոչ, չգիտեմ... Ես ամաչում եմ ինձ համար, որ չեմ կարողանում ճիշտ վարվել... Դու լավ ես բացատրում ամեն ինչ, ինչ չի ստացվում... Պահե՛ր եմ լինում, երբ դու փոխվում ես, անձանաչելի դառնում... Անհասկանալի, ոչ թե անձանաչելի... Զվարճվողներ, խնդրում եմ,- դիմեց աղաչաբար,- մեծ անկեղծ խոսում եմ... Դու անկեղծ ես ինձ հետ...
- Միշտ, նույնիսկ չափից ավելի:
- Զափից ավելի... Անկեղծությունը չափ ունենում է: Օրինակ, կարող ես երգել, որ վրացուն դու չես ստանել:
- Ինան խոսել ընդհանուր էր ծիծաղի կարճ հնչյուններով, կարծես առանձնապես լրջություն չհարդարելու համար: Բայց նա այդպես խոսում էր հուզված ժամանակ: Տեղը չէի թերում, թե որ դիմացի փոխվեց խոսակցությունը, ինչու այդպես լրջացանք, սիրալից դասարանականությունից անցանք հոգեզննության: Շարունակում էինք փայլել ուսուցող, հովելով եւ փայլելով, մոտիկից իրար աչքերի ու շրթերի նայելով, բայց ոչ թե համբուրվելու, այլ՝ դասաստիան ստանալու կամ զսնելու ակնկալիքով:
- Ես երբեք չեմ երգել երգեր, կամ համոզելու կամ աղաչելու համար,- դասաստիանեցի,- դու միշտ հավատաս ինձ:
- Իսկ եթե չհավատաս,- նորից ծիծաղով:
- Տանյան եւ Գամբիսը գալիս էին գեղարվեստ: Գամբիսը սիրտուն տեսնելով վազեց առաջ, փսփոտեց ոտներին, հարեանցի իմ կոճիկներն էլ հոսեց: Տանյան արդեն արագ գոտարկ էր, բարալիկ եւ լուսերես, շատ մաքուր գլխարկի սակից ուտեին սփռած:
- Բարեւ Ձեզ,- գլխով արեց նա:
- Բարեւ, Տանյա,- դասաստիանեցի:
- Այս ո՞ր երկուսով,- հարցրեց Ինան:
- Ուզում եմ գնալ տոնավաճառի մոտ:
- Այնտեղ մուծվածները խնամ են:
- Կարծես ասե՛ր՝ գալը սարի հետեւն է:
- Մեզ ի՞նչ կանեն,- հարցրեց Տանյան:

Մեր սերի մոտ եւ ներսում շատ չէր երեսում: Տանյանը կամ վերջացրել էին իրենց գործերը, կամ չէին էլ սկսել: Հավանաբար այստեղ ծնունդը մի քանի րոպե էր: Մեր գլուխը ընթացիկ գիշեր ու ցերեկ կաշխատեին, որ շուրջ տեղափոխվեին:

Տանյա Փայլակն ու Դավիթն էին: Մաքուր ու Ռազմիկը վերջին կիրակիներից մեկը բաց չէին թողնում:

- Ես ինչ լավ բաներ ես առել,- Փայլակն աչքը գցեց գնումներին ու դառնալով բացեց,- տոնավաճառ կա՞ր... Վեր, արա,- դիմեց մահաճակատի փոխած Դավիթին: Գրեթե միշտ երկուսով տանք մնալով մերմայրը էին ստիպված: Գնում մի բան էլ մեմ առնեմ: Ես ինչ ընչի վերաբերում եմ, Արամ, արհեստակարար բան է: Մորը համար է, ամբողջ, զրա եմ ասել... Ես ամեն էլ ձուտիկ-բուլիկներին... Մեզ ես տանելու...
- Գնումներս Դավիթն ոգտրեցին, արագորեն փոխեց շրթերը եւ ինչը սկսեց բզել Փայլակին, թե շատ արագ, ուռացանք...
- Նրանց գնալուց հետո մի կերպ տեղափոխեցի գնալ: Մեղանիս ուտելի կար, խոհանոցից հազվադեպ էին օգտվում: Ամենիս վրասացած չէի, բայց կարելի էր հանգիստ ծիծաղական, մեծակ:

40

Եղանակը դարձյալ փոխվեց:

Երկուսս օրը անձրեւ եկավ եւ կսկսեց, բայց ամառանոցները մնաց մեզական ստանալիս եւ հաճախ էր արհեստակարար: Արագորեն վարժվեցինք թաց եղանակին, ստիպված էինք, հաջորդը ծյունն էր: Զիտակացանք, թե ինչպես եկավ առանց, եւ արդեն զգացվում էր ձմռան շունչը: Ամառային հետ փչող փամփ սառնություն էր թերում: Փաստորեն այստեղ առանց մի ամիս էլ չես եղ: Կարճ ամառ, կարճ առանց... Տեղացիների հագուստում իբրև դարձան ռեզինե սաղարթները եւ բամբակյա թանկարժեքները, ինչպես սկզբի օրերին:

Սովորաբար տունն էին սվաղում, թաց առաջաճի թաց եղանակին: Մալայից աջ ձեռքից ցուցամասին վեր էր առաջացել, չէր լավանում: Այդ մասն անընդհանր ցեխի մեջ էր: Առաջամի մեջ ռեզինե սաղարթները հարմար չէին, բայց գնալ-գալու համար անհրաժեշտ էին, նույնը եւ բամբակյա թանկարժեք, տեղում, ինչպես ասում էին: Դրանով դժվարությամբ էի սվաղում, բայց անձրեւի ժամանակ միշտ հագնեի, որ ջուրը

չհասներ մեջիս: Իհարկե հասնում էր: Ամառը, անձրեւի ժամանակ գործը թողնում էին եւ դաստիարակում որեւէ տեղում, իսկ եթե երկար էր տևում, գնում էին տուն՝ սեկա խաղալու: Առանց օր կորցնելու իրավունք ունեւին:

- Դեռ կբացվի եղանակը,- հուսադրում էր Մաքուր,- ձմեռը շուտ է գալիս, բայց ոչ ես ամառը: Հենց անձրեւները կսկսեն, կբացվի...

Դրա հետ մեկտեղ հակառակն էր ասում: Կարող էին տեղափոխվել Անտոնային, ներսի գործ անելու, զգուցացնում էր. «Ինչ իմանանք, թե ինչ օրեր են լինելու»:

Նորից երեկոները կհնո էի գնում: Ինչպիսի տեսնելու հույս չկար, այդ եղանակին չէին հանդիմանում կիսակառույցներում: Իսկ նա հավանաբար դրոշմից գալիս ու խրվում էր իր տեղերի մեջ: Ուրիշ տանն էին: Ինձ անց կես դուրս էի գալիս, բաճկոն հագնեի, թե թիջակ, ռեզինե սաղարթները դարձադի էին: Ծալում էի վզերը, որ շատ բարձր չեղանային, եւ այդպես փայլեղ հետ էր, փողոցը խրում էի դրանց մեջ ու ամենազանցիկ թե գնում ցեխածածկ Կենսոնական փողոցով: Ակունքի մոտ ջուրը շատ էին դրել, ավելը մեջը, խնամով լվանում էի սաղարթները եւ մտնում:

Դիվիզիոնի ջախելությունը փախել էր այգուց: Ակունքում նաեւ դարձի տրանս էր: Այնտեղ մտնում էի կինոյից առաջ եւ հետո, համեմայն դեղ: Նախատեսվում էր անգամ Պետրոսի հանդիմանքի, ձեռքը մի աղջկա ուսին գցած դարձադից դուրս եկավ: Իհարկուրդ էին անցնելու... Բարեկեցի:

- Ողջույն,- դասաստիանեց նա առանց զարմանքի նույնի,- ամեն ինչ կարգի՞ն է:

- Ոնց որ,- ասացի, եւ անցանք:

Դա նշանակում էր ակունքում, այգում եւ ընդհանրապես Դիվիզիոնում ազատ թուլանալու:

Վերադառնում էի փողոցով: Այդ ցեխից գեղարվեստի արահետը երեւի անանցանելի էր դարձել:

Կարծես Ինան այս գլուխը չէր աղոթում: Արդեն խոսք կար կիրակի օրն աշխատելու մասին: Սղատում էի, որ Ռազմիկը կընդդիմանա, ձայն չէր հանում: Մաքուր չէր միջամտում, ոչ էլ ինձ էր դառնալով, որ աշխատեմ, թողել էր մեր հայեցողությանը: Ընդվզեցի, ի վերջո բրիգադի առնվազն լիարժեք անդամ էի, սվաղում ու բարձր չհաճավ՝ բեռնի եւ բանվորության գործի մեջ անհամեմատ գերազանցում էի նույն Փայլակին ու Դավիթին:

- Կաշխատեմ, եթե լավ եղանակ լինի,- հայտարարեցի:

- Եի՛տ է,- վերեւ նայելով հաստացրեց Ռազմիկը:

Շատ երեսուրդում եւ ինչու ունեւ, որ այս եղանակը բացվող չէ:

Առաջին չեղակ, Փայլակը էր փնթիվներում հետեւից, մի փոքր բառ լսեցի:

- Չախել զրա է, թե՛ս է իրեն... ինչը գնում է իր...

Փայլակը երբեմն առանց մտածելու էր խոսում, բայց չարություն չկար ներսում:

Ուրբաթ օրը ավարտեցինք սովորաբար սան աշխատանքը: Արեւ էր բացվել Դիվիզիոնի վրա, ամառն անհետացել էին, դարձ, մաքուր երկինք էր: Շարժաբեկ օրը մնացինք գլուխստիկայում, «Վիլիսների» գարաժի դասերը բեռնով էին անելու: Այս գործի արհեստավորը Փայլակն էր՝ Հրանտի ընդունելով հյուանի ուրազ եւ հայիդյանը, որոնք աշխատեցին մալարակով էր բանեցնում, թեւ, իր ասելով, շինարարության մեջ էր ծերմակել:

- Շարժաբեկ ու սվաղից հետո բեռնի գործը լավ է,- ասաց Ռազմիկը,- բաժը ձեռքերը մաքուր է:

Լավ եղանակն էր նույնպես, թե՛ գործի փոփոխությունը, շատ արագ էին աշխատում: Առանց փախ, ժամանակ չկար: Մեծ կալ էին սարքում, ծխում ու լցնում: Երեւ մեք էր լինելու դասի բարձրությունը, կարող էին մինչեւ վերջ գեղարվեստի վրայից լցնել, մի դասն էլ կար:

Փայլակը մեզ չհասցրեց: Այդ օրվա լցրած բեռնը միշտ ամառանք, նոր սախակները հանեինք վերեւ, փաստորեն կիրակի օրը այդտեղ գործ չունեինք, ինչքան էլ արեւը դարձա խաղալու... Բայց կար Անտոնային 28 համարը...

- Պարտադիր է անձրեւի սակ սվաղել,- ասաց Փայլակը,- գնանք առաջ գցեմ...

- Զանախի՞ն են վեր կենալու,- ճշեցի ես:

- Ուրիշ գործի տեղն են,- դասաստիանեց Փայլակը:

Այս անգամ հարած չէի եւ սիրաբանում էի ինձ, այդպես էի կարծում, բայց լուրջ սկսեցի խոսել, որ կով գնալի կասաղոթային:

- Ես եզր գտաւոցել էի, որ այս մարդը լուրջ չէր լինում իմ կյանքից,- ասացի Ինային ասաններու հազիվ իրար չսեղծելով,- եւ ին կյանքից նույնպէս...

Ինձ անտուր եր կսրել:
- Գնա՛ հասկանում,- կարծես թէ խեղճացած խոսեց Կիռան,- չի կարելի՞ լուրջ նրա հետ:

- Ոչ:
- Ինչո՞ւ,- ինքնաբերական շարունակեց նա:
- Ես արգելում եմ:
- Դու արգելում ես,- Ինձ ուզեցի եր գալիս,- դու ո՞վ ես, որ արգելես...

- Դու ո՞վ ես,- նրա հետեւից կրկնեց Կիռան:
- Դու ձայնդ կսրի,- ասացի Կիռային:
Գէի նայում դեմի՛ն, որ չխփեի:
Կիռան լնծիծաղեց,- դուրս գալով, խոսեց,- եւ հայացելով ու ճակատով մեկին նշանակեց:

Գնացի դեղի դուռը, գոնե մղձավանջից կազանվեմ... Սկաններու լուրջով էին, միայն հանգիստ... Ամենակարեւորը՝ հանգիստ, խրատում էր Գնեյը, հանգիստ եւ ուշադիր, երբեք անբող ուժով չխփես...

Արագորեն անցա նախասրահով, Կիռան գալիս էր, նրա հետեւից՝ Ինձ:

- Արի,- դուրս ասաց Կիռան ֆայլելով դեղի ակումբի հետեւը:

Մեկն էլ դուրս եկավ ակումբից, բարձրահասակ, ձեռքերը գրգռանքում:
Երեւոյ մեկի դեմ:

Աղջկից Կիռան էր գնում, Ինձ փորձում էր հասնել նրան, իմ հետեւից Գիզն էր գալիս: Ակումբի հետեւում Կիռան քրջեց, Ինային մի կողմ հրեց, Գիզը մոտեցավ:

- Եյ, Գիզ,- լսվեց Պետրոսի ձայնը, նա ոչ մի ներկայացնում բաց չէր թողնում,- թող իրար հետ խոսեն:

Գիզը զարմացած քրջեց,- դու դա՞ստաբանում ես նրան:

- Ես նրան չեմ դա՞ստաբանում,- Պետրոս թեց:

Գիզը հասկացավ, որ կամ լուրջ եմ քարկտրելով, կամ կովի Պետրոսի հետ: Վերջինը չընտրեց:

- Դու գնա,- Ինային ասաց Պետրոս:
- Ես գնամ:

- Ինչո՞ւ ես կուզես:
- Սա եկել է մեր գյուղը եւ խլում է ինձնից իմ աղջկան,- սկսեց ճանաչել Կիռան:

- Սա գյուղի հարցը չէ,- ասաց Պետրոս,- եթե գյուղի հարցը լինեք, ես կլուծեի: Սա ձեր երեխի հարցն է:

- Եթե մեր հարցն է, ես կստանամ նրան...

- Սղայնի, եթե կարող ես...

Պետրոսի խփի օղակը մեզ էր դիտում, Ինձն ֆարցել էր...

Ես անվախ եմ, եթե աղջիկն ինձ սիրում է, մտածում էի այնքան Ինայից չկարելով, եթե նա չի սիրում, ո՞ն է լուրջ իմ անվախությունը... Սա հրաժեշտ է, հրաժեշտ կրկի... Վերջին տղավորություն...

Արդեն Ինային չէի տեսնում, Կիռայի գարեջուրի դեմքն էր աչքերս առաջ: Նա միայն մի փրկություն ուներ՝ իմ կյանքից հեռանալ, սակայն չօգտվեց այդ հնարավորությունից...

Անցած կիրակի՝ տոնավաճառի օրը ֆանի ժամ տասնի ամիս-քիսի էին անում, մերժեց ինձ, որովհետեւ երեկոյան հանդիպում ուներ, դա՞ստում էր իրեն սրա համար... Խաբիւրեւով ինձ հանեց սնից, տարավ նկարելու, տոնավաճառում հարազատներին համար նկարներ, զննելով հուզեց սիրս, հաջորդ քաղաք գիտելով ժամադրությամբ էլ խելքս լրիվ առավ, ուղարկեց տուն՝ օգտվելով Տանայի ու Գամբիսի հայտնվելուց, եւ երեկոյան գնաց... Այս անգամ ֆուրը չկար, որ արգելեի... Այ թե ինչու էր Կիռան համբերությամբ հետեւում մեզ եւ տղատուն... Իսկ ես ծիծաղում էի նրա վրա...

Գար, գիտես ինչ հաճույն էր բարձրանում ինչպե՞տեղովս լուրջ, լցվում թեւերս մեզ, երբեք թվում էր, թե կարող եմ բռնունգի ուղղակի հարվածով ֆանդել լուրջ, եւ ինձ կխփեմ անբող ուժով, կզնջիս այդ գարեջուրի դեմքը, կստանամ նրան...

- Վերջացրե՛՛, ճչաց Ինձ, աղա մոտեցավ ինձ եւ սուր ձայնով ասաց,- գնա՛ այստեղից...

Ոչինչ չէի կարող ասել, գամվածի լուրջ նայում էի նրան, հարցն անխուսափելի էր, չէի հավատում նրան ու կասարկածին, ինչն էր...

- Ինչո՞ւ,- կրկնեցի բարձրաձայն:
- Գնա,- կրկնեց նա արդեն խնդրանով:
Օղակը բացվեց, ինձ ճանապարհ էին տալիս...

Ավելի լավ էր ծեծվել:
Դա երեւի իմ վերջին գիտելիքն էր վերադարձն էր Դիվիդոյի Կենտրոնական փողոցով:

42

Նորից կասաղի վազ սկսվեց: Գէիմ կարող անտառային օրվա ժամերով աշխատել, բայց լուրջ բացվելուն լուրջ գործի տեղում էին, գյուղատնտեսական: Անտառային սվառը դարձյալ մնաց անտեսելի օրերի համար:

«Վիլիսներ» գարաժի լուրջ մի լուրջ էլ լցրեցին, աղա երկու օրով տեղափոխվեցին ավտոտար, ցանկապես վերադարձին, մի օրում լուրջ վերջին ծիրը լուրջեցին եւ նորից՝ ավտոտար: Զերմուտի սարեցին: Էսկալատորը փորել էր, փոսի մեջ կես մետր բարձրությամբ լուրջ արեցին եւ սալիկներով փակեցին, աղա տակտորը ծածկեց մեր օգնությամբ, աղա զերմուտին: Երկու օր տեղեց, մեկ անտառային օրվա աշխատանք էր: Անտառը երեւի այդքան փող չսային, 1500 ռուբլի, հրաւիրեց գործ, յուրաքանչյուր օրական 150 ռուբլի վասակեց: Երկու օր գարաժի ծածկի վրա գնաց, երկու օրում սվառեցին, հասակը բեռնեցին բոլոր հարմարություններով հանդերձ, դարձանք անտառային, գարաժը լուրջացրեց:

Կիրակի չէին լուրջ: Ողջ ձմեռ կիրակի է, հա՛, ձգում էր Փայլակը:

Աշխատանքն ինձ փրկեց: Անընդհատ անտառային մեջ, մի գործը վերադառնելու եւ մյուսն սկսելու վազով: Մտածելու ժամանակ չէր մնում, գոնե ցերեկը, չէի էլ ուզում մտածել, մեխանիզմի էի վերածվել, դրոշմապատկեր խոռոչանիսի լուրջ էի աշխատում, ոչ մի ավելորդ արժան, ձգարիս հաւանք ընթացում եւ արագություն:

Վեցից հետո տուն էին, դուրս չէի գալիս եւ մտնում չէր անցնում: Լվացվում էին, մաքրվում, սեկա էին խաղում կամ նարի, կամ փռվում էին մահճակալներին ու ծխելով գրուցում: Զարմանալի է, Ռազմիկն էլ չէր գնում: Անտառը ժամը տասնի էին վերադառնում, իսկույն լուրջում էր, հիմա երեկոյն դեմք էր, մնում էր տունը: Զանաւազել էր, թե՛ տան կարոսն էր ֆուտն, իսկական տան:

Գնացի դեռ գարնանը լավ վառարան էր սարել, ազբեսի կարճ խոռոչակի վրա հզոր լուրջ էր փաթաթել: Երեկոյան կարճափիլ էին խոռոչում, արեւ էին չորացնում: Գոցը տարածվում էր, հասկապես փաթաթաների:

Այդ օրերին վառարանական վկայականի տեղ դարձա: Վարել սովորել էի, իհարկե ոչ վկայական ունենալու չափ: Վկայականները Սաֆոն բերեց Դոսաֆից՝ հարյուրական ռուբլի սկսեցին, միայն Փայլակը չուզեց:

Մնացել էր Անտառայինի 28 համարի սվառը: Գնեցինք մեկին ձյունը եկավ վերջապետ: Եվ որսախաղ էին, եւ սխրել: Զյունը նշանակում էր սեզոնի վերջ, տուն, բայց եւ լուրջ էր քաղաքային ձեռք բերածով:

Երեկոյան սափրվել էի, առաջին անգամ բաժանումից հետո: Գէի ուզում աչքի տեսնել դժբախտ եւ անհույս սիրահարի տեսնել:

Գէի հավատում կասարկածին, երազ էր թվում, ինձ էր երազ, եղել էր նա իմ կյանքում, գեց, տասն տունը, ինչ հիմար ավարտ... Մի ֆանի օրից հեռանալու էի Դիվիդոյից, դրան էլ չէի հավատում: Վերադառնել էի իրականությունից...

Զյունը չէր կարող մեզ տանը լուրջ: Անտառը եւ անաչկոտ առաջին ձյուն: Փոքր-ինչ ուր դուրս եկանք: Գոյս ունեի ճանապարհին հանդիպել, մի վերջին գործ էր մնացել, մեր նկարը լուրջ խնդրել, հիշատակի համար:

Անտառային փողոցով Տանայն էր գալիս, գլխարկով, վերադառնում, ձեռնոցներով, խնամով հագնված: Եվ սա երեւի դեռ նրա ձմեռային հանդերձանը չէր:

- Դու՞ր դեռ այստե՞ղ ե՛, գարնանցած ձայն սկսեց նա,- իսկ ես կարծում էի, թե արդեն գնացել էր:

- Ընտել, Տանայ,- ասացի,- գործերը լուրջ է ավարտեմ:

Երբ մերում առաջ ընկան, հարցրեցի:
- Մե՞նա՛կ ես գնում:
- Այո, հիմա Ինչո՞ւ Գիզորենան ինձ հետ չի գալիս:

Ինչո՞ւ,- կրկնեցի հասկացած, թե ինչու այդ հարցը սկսեցի:
Զանի դեռ Ինձն դուրսում չէր աշխատում, Տանայն նրան այդպես էլ անվանում էր: Գիզոն եմ, ասաց. «Ինչո՞ւ չես գնալ»:

Ես գլուխ հանում էի եւ հասկացա, թե ինչու Տանային հետ չի գնում դուրս: Տանայն իմ ընկերակց էր, Ինձ վերադառնում էր բոլոր աննշանությունները:

Աննշանություն աշխատանքի:
Խորհրդանշական ձյուն էր, օրում կսրվեց, բայց իր գործն արել էր, սրամաքրել էր մեզ, համոզել, որ սեզոնն ավարտված է:

Լիովին սրվեցի արագ աշխատանքին, գնա՞ց դուրս, վերադարձա՞վ, չէի նկատել: Գնացիմ ճաշարան, եկանք եւ արտանակեցին նույն արագությամբ:

Գաջորդ օրը տես նրան, առավոտյան, այս անգամ ինձն էր մե՞նակ գալիս իրենց փողոցով:

Գրողը տանի, սիրս սկսեց արագ բարախել: Սիգարետ կոցնելու լուրջակալով հետ ընկա: Գալիս էր արագ, գլուխը կախ: Երկար, թեթեւ վերադառնում էր հագին, ձեռնոցներով էր, չէի տեսնում ժամացույցը կաղնի էր: Նայեց, բարեկեց, լուրջախաղեցի, ուզում էր անցնել ասացի՝ տղասիր:

Կանգնեց:
- Նկարը չեմ ուզում տալ,- հարցրեցի եւ անմիջապես արտանակեցի,- հիշատակի համար:

- Նիւնայինը բավական չէ՞,- լուրջախաղեց առանց մտածելու:
Մի՞թե լուրջախաղեցի ֆուրս էր:

- Չկա, վառել եմ,- ավելացրեց:
- Եի՛տ չես ասում,- իրո՞ք չէի հավատում:
Ուսերը թոթոթեց եւ արժեք: Բռնեցի ձեռքը:

- Թող,- ջրայնացավ նա,- տեսարան մի սարախ:

- Մե՞նք այդպես էլ չխոսեցինք:
- Որովհետեւ զազանությունը բռնել էր: Ինչ էիք երեւակայում... Նա լուրջախաղեց նորից բան ընկնելուց է վախեցնում:

- Իսկ ես չեմ վախեցնում, այնպես որ նրա հետ դեռ չեմ ավարտել...
- Ինչ ես անելու:
- Կարելու չէ: Մի ֆանի օրից գնալու եմ, չեմ ուզում հանդիպել, խոսեմ...

- Ինչի՞ մասին:
- Թե ինչու այսպես արեցիր:
- Ոչ:
- Ասա միայն, ինչն է...

- Զե՛ք ավելի լուրջ ինչն է հետաքրքիր...
Դու չմտածեցիր, չգա՞ր...
- Ես չեմ կարող զսնել մի բան, որը գոյություն չունի...

- Ես ուզում եմ,- ասաց ու գնաց:
Նորից խրվեցի, կարծես ազատվել էի:
Վերադառնալով ավելի բարձրահասակ էր երեւում, ավելի բարեկազմ, վայելուչ սիկին, երեսասարդ ուսուցչուհի:

Այդ օրն անցավ սվառով, նաեւ հաջորդը: Գէիմ հանդիպում, խոսակցում էր, առավոտյան օրն էր գնում երեւի:

Եվ մի օր, ավարտեցիմ սվառը եւ... սեզոնը: Երբ անցավ այդպես... Ինչ անցավի դանդաղությամբ էին անցնում բեռնի առաջին օրերը, օգոստոսյան օրերը՝ Ինչո՞ւ վերադարձին տղատուն: Օրերը դանդաղ էին անցնում, ամիսներն՝ արագ... Թռավ-անցավ տառադիպակ սեզոնը... եւ իմ սերը...

Փողն էր ձգվում, երեւ տեղից վերջնահաշիվ էին ստանալու, գյուղատնտեսական, ավտոտարից, սովորուցից: Սաֆոն առաջարկեց քաղաք-կիրակի գնալ Ռոբոտովսկ ֆաղաֆ, որտեղ մե՛ծ տոնավաճառ էր լինում: Երկար ճանապարհ էր, չէի կարող նույն օրը գնալ եւ վերադառնալ: Ուրաք երեկոյան գնացիմ, մեկ կամ երկու գիտել մնալու էին Սաֆոյի ծանոթի տանը:

Ես չգնացի, գնումների լուրջ կասարել էի եւ ուզում էի վերջին ազատ օրերը վայելել Դիվիդոյում: Ոնց էլ լինեք, կհանդիպեի Ինչո՞ւ, վերջ է վերջոյիս խոսելիմ:

Քաղաք առավոտյան, տասն կողմերը, դեռ լուրջախաղեցի, դուրս թափեցին: Բացեցի ու աչքերս չհավատացի, Շուկան էր:

- Գը, Մոնակ,- ծիծաղեց նա ուսիս խփելով, հաջորդ լուրջին ինձ լուրջ գարնանաւ դասարկ մահճակալները տեսնելով,- մե՞նակ ես, տե՛րք ո՞ր եմ

- Ռոբոտովսկ եմ գնացել, տոնավաճառ...
- Փող ունե՞ն, որ տոնավաճառ եմ գնացել...

- Գա,- ասացի,- գործերը լավացան ձեզից հետո:
- Իյա՛... Մե՞նք էի՞մ խանգարող,- աչքը ձեռք Շուկան:

Նրանց՝ Շուկային ու Գանսին կայարանից հետ էր դարձել Վանկոյի կոլեկտիվային նախագահը: Այդ գյուղում դիվիզանցիներն էին աշխատում, գործը կիսատ էին թողել կամ նախագահն էր վտնոյել: Գանսի էր, որ գան, աշխատեմ... Մի գործ, երկու՝ հարմարվել էին: Գիզորը գնացել էր Երեւան:

- Եկել եմ ինձ հետեւից,- արտանակեց Շուկան,- բեռնի գործ կա, անտառային լուրջ աշխատեմ, թե չէ մեր փողը չեմ տա: Բայց լուրջ լուրջ մարդ է, չվախեմ: Մեր ուզած փողից ավել է տալիս: Ներսի գործ է, տա՛ր տա՛ր, ավագը թափած, ցեմենտն ու ջուրը մեզը... Տասը օրվա 2000 ռուբլի կառնեմ...

- Ամեն մեկիս 600, հա՛...
- Ինչ 600, Մոնակ, 2000 ամեն մեկիս...
Գալթակից գործ էր, արտանակեց:

- Բա ոնց է լուրջ փող տալիս:
* Տալիս է, լուրջ արվել: 1200 ֆառակուսի բեռն է, մեքին հինգ ռուբլի տալիս է... Ու մաքուր, գիտե՛ս, առանց լուրջախաղի:

Խոռոչանի ուսուցչուհի օրերից մեկն է՝ գործը խոսել մաքուր գումարով, լուրջախաղեց դուրս եկած:

- Սաֆոն երեւոյ էր բեռնը խոսել, չարեցին,- արտանակեց Շուկան,- մարդը հինգ է տալիս, չսված գին է, Մոնակ ջան, օրական 100 ֆառակուսի չեմ փող...

- Գալթակից ինչ է,- արդեն ոգետրվեցի,- տալիս օրից օրն է կողմնեմ:

- Դե հազմի, հավախ ունեցած, ավտոն դուրս կանգնած է:

Դժվար էր միանգամից ամեն ինչ հավաքել: Բանվորական օրերիս ու սաղոմներին տեղ չեղավ, Շուկան լուրջ իր ծածկոցներից մեկի վրա, փաթաթեց...

- Ընդ, թող մի հաս է լուրջախաղ լուրջ, հանձնելու ժամանակ չլուրջախաղեմ...

Մի թոթի վրա գրեցի. «Ես գնում եմ Վանկո՛ւ Շուկայի ու Գանսի հետ աշխատելու: Գործ-հինգ օրից կվերադառնամ: Եթե դու գնա, փողս կթողնեմ ինձնեքի մոտ: Բարեկեց Շուկայից ու Գանսից»: Գոյությունը թողնեց տեղանիս, դուրս փակեցի, մի բանալին նրանց մոտ էր, սա էլ ես վերջեցի, նստեցիմ Վանկոյի «Վիլիսը»:

Ինչո՞ւ հանկարծակի խոռոչան էի եկել, այդպես էլ հեռացա Դիվիդոյից, դեռեւ ոչ վերջնական:

«Վիլիսը» հենց գյուղատնտեսական մոտից դուրս եկավ ճանապարհ, կարծում էի՝ գոնե գյուղի միջով կգնամ:

Նույն օրը անցում աշխատել էին, օգոստոսից, այսօր ժամանակ չէին լսել նրանց մասին:

- Գա ուզում էին գալ, չէր ստացվում,- արդարացավ Շուկան,- չմտածեմ օրերը ոնց թան...

- Զեր փողը Սաֆոյի մոտ է,- ասացի,- Սաֆոն լուրջ է փողի վրա, Շուկան, ոնց որ մարդ է դառնում:

- Իյա՛,- աչքը ձեռք,- կարմիր կոլը կաշին կփոխի՞լ...

Գանսն ինձ զերմուտն դիմավորեց եւ անմիջապես սկսեց նախատել Շուկային.

- Ինչի՞ ես մե՞նակ Արամին բերել, այ տղա...
Նույն Գանսն էր իր հանդիմանական-կոլարար խոսելով: Շուկան տալու էր, որ կովի կեսից է խոսում:

- Ոնց եմ տե՛րք,- հարցրեց Գանսը,- ինչ կա-չկա, Բազաղը ոնց է...
- Լավ էր, բարեկեց...

Գանսն այնպես վեր թռավ, կարծես Շուկան անտառային էր նրան...
- Գանսացի, այ մարդ, Բազաղին չեմ տեսել, գնացել եմ Ռոբոտովսկ...
Շուկան գնաց ինձ համար տեղափոխ ստանալու: Նրանք տեղափոխվել էին դիվիզանցիների լուրջ կազարանում: Գուցե հենց Մնացի մահճակալն էր փոխանցվել ինձ: Ընդարձակ սեյնյակ էր: Կոլեկտիվային ճաշարանում էին սնվում, անվաճառ: Երեւոյն էր արդեն փոխված օրերով գնացիմ գործի: Մեծ գարաժ էր, գրեթե գյուղատնտեսական գարաժ-

Ուրբաթ օրերին

արհեստանոցի չափ, բայց ոչ այդքան բարձր: Անցած տարի էին կառուցել եւ առանց հասարակ կարգի բերելու օգտագործել էին: Ինչ-որ Ծուլան էր ասել, ամեն ինչ դաստիարակ էր, մնում էր միայն աշխատել:

- Մի Եւրոպայում միայն ուրեմն,- ասաց Գրանցը:

Շուկայի տարբերակը մի Եւրոպայում: Ավելի լավ: Ավագի կույտերը մոտ-մոտ էին, իրար գրեթե կողքին, ուրեմն բեռնի Եւրոպայում էր լինելու: Գարածը զեռուցվում էր, սալ էր այդտեղ, կարելի էր ձեռքով լավ աշխատել:

Սկսեցին, մնացած խոսակցությունը, հարցուփոխումը աշխատելու կանոններ: Բեռնը տեղում փռելը երեւի ամենահեշտն էր իմ փորձած բնագրայական աշխատանքներից կամ ինձ համար էր հեշտ. հարմարվել էի, բաժնով լավ էի աշխատում: Գուցե կալ էի սարում, ջուրը լցնում, ծխում եւ փռում: Առանձնապես լավ էր չէին աշխատում, համապատասխան կազմակերպված աշխատանք էր:

- Մի ինչ կանոններ,- լրջորեն անհանգստացավ Գրանցը,- Եւրոպայում ուրեմն, խայտառակ կլինեն:

Նա էլ էր վստահեցնում, որ նախագահը փողը կտա, խաբող մարդ չէ: Պարզապես նրանց նախորդ գործի համար չէր վճարել, որ այս գարածի բեռնը անդաման անեն:

Գարածում հոսանք կար, կարող էին մթանն էլ աշխատել, բայց ժամը յոթին վերջացրին:

- Ես լավ է,- ասաց Գրանցը,- մեզ չկոտորեն, մենք խանգարող բան չունենք, փոքրիկ էլ անի, կվերջացնենք...

Իրոք, իրենալական դասընթաց էին, իսկ Շուկան ու Գրանցը այն մարդիկ էին, որոնց հետ եւ սառն էր հաճելի, եւ աշխատանքի մեջ: Մտնում անցնում էր, որ մեր այս կողմով լավ բրիգադ կարելի էր ստեղծել: Գրանցն էլ էր այդ կարծիքին, հասկալիքներ երբ իմացավ, որ արդեն Եւրոպայում եւ սկսեցին:

- Մյուս տարի միասին գան,- առաջարկեց,- նախագահը մեզ հավանել է, գործեր ունի:

- Դու նրա հետ ինչ գործ ունես,- հեզմեց Շուկան,- նա բարձրագույնավար տղա է, ասա՛ թող լավ աշխատանք գտնի...

- Թող գտնի, չուզողը ե՛ս եմ,- բարկացավ Գրանցը,- բայց ինչ գործ էլ գտնի, Եւրոպայում երբ հարյուրից ավել չլիցիտացիոն... Մեկն էլ իմ տղան, ես եմ նրան դաժան, իր ռոճիկով ընտանի կողմից... Լավ, բարով ես տարի վերջացնենք... Իմացի, Արամ ջան, հենց մտնող անցնի, երբ էլ գաս, մեր աչիկ վրա տեղ ունես...

- Գա, բա ո՞նց,- հաստատեց Շուկան: Ընթերցողները, սնունդից նեղություն չէին խառնում:

Ամբողջ երեկոն դեմն էր, հանգիստ դասավորեց ինքնուրույն: Երեկոն, նվերներ եւ չի-նոսիտ արձանիկներ արդեն վերջնական տեղավորեց ճամփուկի մեջ, գրեթե, Եւրոպայի ժամացույցը եւ դեռ օգտագործելու իրերը դասավորեց: Բաճկոնս կախեցի նրանց Եւրոպայի հետ՝ սակավունով ծածկված:

Մինչեւ կեսգիշեր արթուն մնացին, ինձ էին խոսեցնում ավելի Եւրոպայի բրիգադից, Սաֆոյից, Կարգանից, Դիվիզիոնից...

- Դու էլ ես լավ բխում,- դիտարկություն արեց Գրանցը,- առաջ մեկ-մեկ փոխազդում էիր...

43

Գրանցը օրը ծյուն եկավ, եկավ ու դրեց: Մեզ բացարձակապես չէր խանգարում: Գրեցի Դեկլինոյի ծյունը, խոճալի օրերը: Այն ժամանակ Դիվիզիոն վերադարձիս հարազատ թվաց, այժմ էլ էի կարոտ զգում... Ընդամենը մի օրվա բացակայություն...

Բեռնի լայնը օրական 150 ֆունտային էր, հեշտությամբ կատարում էին: Եթե հոտը այդքան, ինչն օրում կանեին, բայց, Գրանցի ասածի դեպքում, ամոթ էր թվում այդքան Եւրոպայացիները: Թեեւ նախագահը, որ ամեն առավոտ հանդիպում էր մեզ, ուրախանում էր նախորդ օրվա արածը տեսնելով:

- Մեզ ի՞նչ ուրեմն միայն Եւրոպայում ուրեմն,- ի մասնաձայն Գրանցի զգուշացումների ծիծաղում էր Շուկան:

Այնուամենայնիվ ձգձգեցին: Իրոք ամոթ էր այդպիսի կարճ ժամանակում այդքան գուժար աշխատելը:

Ցեմենտը չհերիքեց: Գարածի անկյունում եղած օգտագործել էին, դաժանեցին խոսա-

վացել էր, փչացել: Ասացի, որ գյուղատնտեսական մեքենան ցեմենտ է մնացել, հավանաբար կուղեւորին ազատել դրանից, որ ձեռքով չփչանա: Նախագահը հեռախոսով դաժանակալովեց Իվանովի հետ, ես ու Շուկան գնացին բերելու: Մեռնող գնացել էին, փողը թողել էին Իվանովի մոտ, 1500 ռուբլի: Օգոստոսն ու սեպտեմբերը Եւրոպայում էին:

Ցեմենտի դասառնում մի օր կորցրին, մի օր էլ աշխատավարձին ստացեցին, հոկտեմբերի 20-ին նախագահը հաշիվը փակեց՝ Եւրոպայում աշխատելու եւ հաջորդ տարվա հրավերով հանդերձ:

Սեպտեմբերը 6000 ռուբլուց ավելի փող մնաց ձեռքում: Ասացածը՝ բոլոր գործերի համար, 8000 ռուբլի էր: Գրանցն ու Շուկան նույնպես գոհ էին: 6000-ը վիճարկ գումար էր, հարյուրերը չէի հաշվում: Ասածում էի Եւրոպայում սեռայական վարձել եւ ողջ ձմեռը գրել: Այդպեսով տուն չէի կարող առնել իհարկե, գյուղում հնարավոր էր:

Երեկոյան լողացան, գոմերից մեկում բաղնիք կար, գիշերը Եւրոպայում մնացին: Գրանցն ու Շուկան իրեն էին կապկոտում, խոսում էին, հիշում, ծիծաղում, նույնիսկ Սաֆոյի մասին խոսելու հիշատակները վերջացրին:

Առավոտյան հանձնեցին գույքը: Բանվորական Եւրոպայում ստացանք ուզում էի թափել, Գրանցը չթողեց, մահճակալների ու ներհանգիների, իրենց Եւրոպայում ուղեւորները:

Նախագահը «Վիլիս» սվեց, որ մեզ բերի Եւրոպայում: Դիվիզիոնում տեղ-տեղ ծյուն կար, բարակ Եւրոպայում: Իջում ավստրալիացիները: Ավստրալիացիները մեկնելու էր մեկ ժամից: Ես կանգնեցի հերթի, գնեցի երկու տոմս եւ սվեցի իրենց:

- Բա դու,- աչիք ձեռք Շուկան:

- Ես մի օր կմնամ,- ասացի,- մարդկանց միայն հրաժեցե՛ս:

- Մենք էլ մնանք,- առաջարկեց Գրանցը,- մի օր չէ՛, վաղը ի՞նչ ես գնամ...

Չէի համաձայնի, որ անհամբերությամբ տուն Եւրոպայում մարդիկ իմ դասառնող օր կորցնեն:

Ճամփուկները հանձնեցին դաժանեցնող, զննարկող խոսակցությանը: Շուկան ասում էր, որ փողերը միայն ավստրալիացիներին: - Արի,- ասաց ինձ,- երբեք փող գրողանք ճամփա չգնաս, ավստրալիացիները ամեն տեղ կստանան:

Ես 5000 ռուբլի հանձնեցի ձեռնարկելու, այդքան էլ: Գրանցն ու Շուկան: Բաժանումը նրանց համար նույնպես օգտակար էր եղել:

- Չհասցրինք հաց ուտել,- Շուկան նայեց ժամացույցին,- ֆան րոմբ մնաց ավստրալիացիներին:

- Գրանցը,- ասացի,- անհոգ Եւրոպայում Գրանցը,- սոված ավստրալիացիները: Ես գնամ ավստրալիացի, որ ավստրալիացի առանց մեզ չգարձվի:

Երեկով, ինչպես միշտ, աշխատանքը լավ էին դասավորում:

«ՊԱՁ» փոխ ավստրալիացիներ, հետքի նստարանների մոտ ազատ տարածություն: Այդտեղ տեղավորեցի նրանց իրերը, վեց կտոր:

- Այդպես մենակ ինչպե՛ս է սանելու,- ծիծաղեց մի աղջիկ:

Գրեցի ճաշարանը, երբ բրիգադի համար ուտելի էի վերցնում, Նիկոն ու ընկերակիցները ծիծաղում էին, թե այդպես մենակ ինչպե՛ս եմ ուտելու:

Վարդիկն զգուշացնելու անհրաժեշտություն չեղավ, Գրանցն ու Շուկան իրենց գործը լավ գիտեցին:

- Գր, Արամ ջան,- վերջին դաժան մտքից առաջարկեց Շուկան,- արի գնամ, մենակ չմնաս:

Գրանցը չփորձեց համոզել,- Եւրոպայում, ասաց,- ծնողներդ երբ ես ստասում... Տոնը լավ տեղ չկա:

Գրանցը սվեցին, ավստրալիացիները: Միայն դասավորում էի վերցրել, ճամփուկը թողեցի դաժանեցնող: Գրանցի Կենտրոնական փողոցով: Կարծես երկար ժամանակով էի բացակայել: Ավտոմեքենան, մի-միջոցային Եւրոպայում, դրոշմային այդ հասկանում էր, խորում, փողոցից չէր երևում: Թեթեղի կրողը բաց էր, Կերան տեսավ ինձ, բարեկեցի եւ Եւրոպայացի:

Գյուղացուց էի գնում, որը փոստատան փողոցում էր:

Գյուղացուց գրեթե դասարկ էր, գարնան էր լեվելեցում: Երբ լրացնում էի սվալներս, մի կես մասնակցեցի սվեցի՝ ժամանելու նույն-

ակը: Այդպիսի ես չէի լրացրել: Գրեցի՝ հեռանալ: Գրեթե Եւրոպայում, երեսուսուր կին, աչիկ անցկացրեց, տարօրինակ դասառնողները գրավեց ու Եւրոպայում:

- Ձեր ժամանելու նույնպես ինքուհան է,- ծիծաղեց նա:

- Ես եկել եմ այս Եւրոպայի գյուղերից մեկից, որդեգիր մեկնեմ,- բացատրեցի,- ճիշտ չե՛մ գրել:

- Գրեց է,- համաձայնեց,- բայց առաջին անգամ եմ նման ձեռնարկում տեսնում:

- Կարելի էր ձեռնարկումն է,- ասացի: Գյուղացուց կենտրոն կար կարծես թե, բայց ինձ երկտեղանոց համարում տեղ սվեցին: Գրեց միտեղանոց չունեին կամ դաժան էին հասնել հյուրերի համար:

Արդեն կարող էի դուրս գալ: Որոշել էի մի օր մնալ, զբոսնել, գրախառնում մտնել, երեկոյան՝ կինը, Դիվիզիոն, Բեյլիկովից հրաժեցե՛ս, գրեց նաեւ Բեյլիկովի, Տանյային կուղեւորային տեսել:

Դրոշմը երկարակամ մեծ, տարածված Եւրոպայում, ինչ, որից նորագույն անհրաժեշտությունը զգացվում էր, ներս էլ չէր փայլում: Մի կնոջ, ըստ երեսուցյան ուսուցչուհու, հարցրեցի, թե որտեղ կարող եմ տեսնել Անդրեյ Պետրովիչին:

- Նա այլեւ դրոշմում չէ,- հայտնեց կինը,- տեղավորվել է Եւրոպայում:

Այդ դասառնողը հաստատեց, որ Եւրոպայում, իրականում գոյություն ունի, ես ես մեկ եմ դրոշմը նրան տեսնելու:

Տանյան էր իջնում ասիճակներով, աղջիկների հետ, դասառնողը ձեռնից: Ինձ տեսնելով ուրախացան մոտ վազեց:

- Ինչ լավ է, որ երբ տեսա, Տանյա,- ոչ դաժան ուրախացան ասացի,- չէի ուզեցա առանց երբ հրաժեցե՛ս լուր գնալ:

- Այսօր ե՛ր գնամ,- հարցրեց նա:

- Երեկ վաղը:

Տանյան մոտ գալով Եւրոպայում, Եւրոպայում վերստին է, միջանցում, դասառնողի մոտ:

Ժամանակ չկար մտածելու, թե նա երբ է Եւրոպայում, երբ՝ Եւրոպայում: Որտեղ հրաժեցի նաեւ ձեռքս հեղեղի ուսին,- ես երբ միշտ կիցեմ, Տանյա,- ասացի ու բարձրացա ասիճակներով:

Նրան անմիջապես տեսա, միջանցիկ ծայրին, դասառնողի մոտ կանգնած դուրս էր նայում: Դասառնողից ավազակ էր, ուրեմն դաս չունեմ, որ կանգնել էր այդտեղ:

Արդեն որտեղ անգամ նույն դրոշմում էր ստացվում՝ դասառնողներ մոտենում էի նրան ինչ-որ բան հարթապատկերով կամ վճարով: Այս անգամ որեւէ խոչընդոտ կամ վստահ չկար... Ժամակի կեսին ծեղ մեկը, հարցրեց.

- Դու ո՞ւմ ե՛ր ուզում:

- Անդրեյ Պետրովիչին,- դասառնողների չկանգնելով:

- Բայց նա ի՞նչ Եւրոպայում է...

- Իրոք,- միայն գլուխս թեցեցի,- Եւրոպայում, եւ Եւրոպայում:

Ձայնս լսելով Եւրոպայում Եւրոպայում: Մի տարբերակ էր մնացել, դարձրոց տեսնում էի դեմը, արտադրությունը, ամենաչնչին Եւրոպայում, ինչպես նկատել էի ուտելի ցնցվելը: Չէի կարող նրան անվանակրել, բաժնատանի առիթ սալ, դրոշմում էի այնուամենայնիվ, կինը դեռ դուրս մոտ կանգնած հետեւում էր ինձ, էլի մարդիկ կային միջանցում:

- Բարեւ Ձեզ,- հասնելով Եւրոպայում կանգնեցի:

- Բարեւ Ձեզ,- հազիվ գլխով արեց նա:

- Անդրեյ Պետրովիչը վաղո՞ւց է գնացել դրոշմից,- կարծես ուզում էի միտս հեցնել դա էր:

- Արդեն երկրորդ Եւրոպայում է:

- Որեւէ բան չի՞ խոչընդոտ հայտնել ինձ,- սա ասվեց զուտ խոսակցությունը լրացնելու համար, ֆանի դեռ հետեւողներ կային:

- Ամենպիսին,- նա ուզում էր եկել:

Գրանցի ասածները անհետացել էին: - Ինչի՞ համար է այս ամենը,- ասացի աչքերիս նայելով,- չէ՛ որ ես երբ սիրում եմ... դու էլ ինձ...

Նա գլուխս օրորեց:

Նորից սվալ թույլ սվեցի, այսուհետ կցկեսու խոսակցություններով ոչնչի չէի հասնի: Ուր որ է մարդիկ կհայտնվեին միջանցում, նա դաս կամ ինչ-որ գործ դասառնողներով կհետանար:

- Վերջ ի վերջո մենք խոսելու ենք... Կանգնել էր ձեռքերը կրծքին ծալած, երկար Եւրոպայում հասնում էր մինչեւ սրունկները, կիսով չափ ծածկելով կոշիկների ձեռքերը: Մազերը նորից Եւրոպայում էին,

բայց նախկինի դեպ անկան չէին: Դեմն արդեն հանգիստ էր, ինձ չէր նայում, հայտնեց խոսակցություն:

- Ես դուրս եմ գալիս,- ասաց,- կգնամ մինչեւ կանգառ:

Եթե ազատ էր, ինչո՞ւ էր մնացել դրոշմում: Ավելորդ հարցափոխություն:

- Գրեցի դասի ուսուցչուհին ու Եւրոպայում էր, ստասում էի, որ եթե չգա, աշխատանքները զբաղեցնեմ: Բավարարված ես:

- Այո:

Արդեն դասառնողներով էին, Եւրոպայում դուրս, որդեգիր ծխեմ մինչեւ իջնելը:

Շուկան Եւրոպայում վերստին էր հազիվ եւ դասառնողներով: Արդեն սալ վերստին էր, մոտեւ օձիկով, թեթեւ գլխարկով:

Մոտիկ կանգառը ակունքի դիմաց էր, մի ֆանի ֆայլ:

- Ժամանակ է մեծ, հանգիստ տեղ,- բողբոջեցի, երբ անմիջապես ֆայլեց մեղ փողոցով: Փողոց էլ չէր, երկու Եւրոպայում մեղ արան:

- Իսկ դու կարճ կարող:

Անճանաչելի էր դարձել:

- Կանգնիր,- բռնեցի ձեռքը, ենթացվեց, բաց չթողեցի, ձայն չհանեց,- կարող եմ կարճ կարող, Եւրոպայում... Դու սիրում ես ինձ:

Կոշիկի թուփ գեղեցիկ էր ֆայլում:

- Մենք տարբեր մարդիկ ենք,- ասաց գլուխը կախ,- տարբեր ժողովուրդներ...

Մյուս ձեռքս դրեցի ուսին, արդա օձիկի հետ վիզը բռնեցի:

- Ինչ, ուզի արի,- ասացի,- ինչ ես անում, ինչո՞ւ ես անում...

Եթե այդ դաժան համարների նրան, ամեն ինչ կունվեց, բայց դրոշմի մոտ էին, աշխատանքներ կհայտնվեին... Ուրիշ տեղում կարող էի հանդուգն ու համարձակ լինել, դրոշմում ինձ կաշխատում էր, զգուշանում էի նրան վնաս հասցնելուց:

- Լավ, ֆայլեմ,- ասաց,- խոսեմ, բայց որ-տեղ, տեղ չկա այս գյուղում...

- Տաճի տուն չե՛ս ուզում գնալ:

- Ո՞չ... բացառված է:

- Եթե համաձայն ես, կգամ ձեռք տուն, առանձին սեռայական կունեմալ երեկ:

Աչքերի մեջ ժողի երեսաց, արդեն նվաճում էր, սակայն գլուխս օրորեց:

- Մենք այդպիսի:

- Գիտեմ:

- Այո:

- Ոչ... երեկոյան կգամ:

Ձեռքը չէի թողնում:

- Եվս մի վայրկյան,- խոչընդոտ, ես մեծ է մի բան դարձել, դա ինձ հանգիստ չէր տալիս: Վերստին թեմը հետ տարա, ժամացույցը դասառնողներ էր:

- Եթե իմանայի, որ երբ տեսնելու եմ, չէի կարող,- մոմեջաց նա,- համոզված էի, որ արդեն գնացել ես...

Գրանցից մի փոքրիկ բացվածք: Կզակից մինչեւ կոշիկները փակ էր մարմինը:

-

ԱԶԳ Արդարասն

Ռաֆֆի Գովհաննիսյանի Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնն ի սկզբանե ուժեղությամբ հետեւել է Թուրքիայի փառապանակարգացումներին՝ այն գիտակցությամբ, որ դրանք անխուսափելիորեն անդրադառնում են հայ-թուրքական հարաբերությունների վրա: Այդ զարգացումների մեջ առանձնակի նշանակություն ունի հուլիսի 22-ի խորհրդարանական ըն-

ցության նոր կառավարությունը կրթելովի՝ Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիայի դիրքումը, ցույց կտա ժամանակը: Բայց որ դիրքումն ստառումը Թուրքիային կանգնեցրել է բարելավման հրամայականի առջեւ, կասկած չի հարուցում:

Ինչո՞ւ: Մասնակցելով Ռազմավարական եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնի օգոստոսի 14-ին հրավիրած ն-

որ սեմինարին, եր կերտված Կոնգրեսի աշխատանքները, այդ բանաձեռը դանկլյան սրի դեմ ճոճվելու է մեր գլխավորումը: Արզոնմայաբարությունը մի Եարբ առաջարկներ է ներկայացնելու նոր կառավարությանը: Նրանց թվում անկասկած լինելու են Հայաստանի համար նախատեսվող ընդառաջ ֆայլերը: Խորհրդարանական ընթացումներում ձայների 46,5 տոկոսն ստացած «Արդար-

«Երդողանի նոր կառավարությունն ուժ թե՛ Եոս ձեռնամուխ է լինելու Հայաստանի հետ հարաբերությունների նորմալացմանը

Չկան այնպիսի խոչընդոտներ, որոնք նրան հետ պահեն հանդուգն ֆայլերից»

ություններում վարչապետ Ռեզեփ Թայիփ Երդողանի «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության համոզիչ հաղթանակը: Դա առաջիկա 5 արիներին եւս միանձնյա իշխանություն է առաջնորդում կուսակցության համար:

Սա նշանակում է, որ Երդողանի նոր կառավարությունը կարունակի Թուրքիայի վրա գործադրող ամերիկյան ճնշումները հակակռելու Երկրորդական մեծնալու միջոցով, իսկ ԱՄՆ-ի եւ ԵՄ-ի միջին խուսանակելու նրա փորձերն էլ ավելի կրեն թուր-ամերիկյան հարաբերությունների լարվածությունը, որի հիմնում նախորդ արիներին դեմ կան Հյուսիսային Իրանին ղեկ ֆալսո ձեւավորված անկախ Զուրդիսանը:

նարկմանը, այդ հարցին դասախանել է ԱՄՆ Jane's հետազոտական կենտրոնի փորձագետ-վերլուծաբան Ռիչարդ Կիրակոսյանը: Նրա մոտեցմամբ, Թուրքիան համոզվել է, որ Երզնակունը նդասակին չի ծառայում: Իսկ Հայաստանի հետ սահմանափակ Եփումները նրան դարձնում են Արբբջանի դասանը, այս ամենը սահմանափակում է թուրական գործունի ազդեցությունը Հարավային Կովկասում, իսկ դա նույնիսկ երկրնազմական ղեկավարությանն է ստիղում, որ ընդունի հայ-թուրական սահմանի բացման անհրաժեշտությունը:

ուրթուն եւ բարգավաճում» կուսակցության առջեւ կարծես չկան այնպիսի խոչընդոտներ, որոնք նրան հետ դահեն հանդուգն ֆայլերից: Երեւանն առ այսօր անարձագան է թողել ԱՍկարայի ֆայլերը: Ելնելով դրանից, արզոնմայաբարության մի թեւն արահայտվում է Թուրքիայի առաջարկներն ավելի գրավիչ դարձնելու օգտին, աղաղակելու համար Հայաստանի ներգրավումը երկրորդ բանակցություններում, իսկ մյուսը կարծիք է հայտնում, որ միեւնույն է Հայաստանը չի հրաժարվի մասնիմայիսական իր կեցվածից, հասկադես այն դեղում, եր հայկական բանաձեւերով անկյուն է խցկվել ԱՍկարան»:

Ինչ վերաբերում է Հայաստանին, աղա նրա նկատմամբ Թուրքիայի բացասական դիրքումը բարելավելու նդումով վարչապետ Երդողանի կառավարության վրա հավասարադես ճնշում են գործարել ԱՄՆ-ն ու ԵՄ-ը: Թեւեւ Երդողանի կառավարությունը «1915 թ. մասին չիլեասակելու» եւ «Լեռնային Ղարաբաղում Արբբջանի գերիշխանությունն աղաղակելու» դահանջների փոխարեն, որոնք առաջ էին ֆաել նրա նախորդները, հայկական իշխանություններին դիմել է համատեղ հանձնաժողով սեղծելու առաջարկով եւ դահանջել ընդառաջ ֆայլ դարաբարյան հիմնահարցում, սակայն այս ամենը չի հանգեցրել հայ-թուրական հարաբերությունների բարելավմանը:

Սահմանի բացումը Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիայի որդեգրած դիրքումը բարելավելու նախադայմանն է: Ըոս երեւութին բարելավման անհրաժեշտությունն էլ ընդունում է Թուրքիայի ֆաղաֆական ղեկավարությունը: Դրանում հանդուգնում համար կարելի է անդրադառնալ Բարչըն Յիմանչի «Հայկական բանաձեւը հակակռելու Երեւանի նկատմամբ ընդառաջ ֆայլով» վերնագրով «Ռեֆերանս» թերթի օգոստոսի 11-ին հրադարակված հոդվածին, որն օգոստոսի 15-ին կայլեղում է սեղադրել «CNN-Turk»-ը:

ուրթուն եւ բարգավաճում» կուսակցության առջեւ կարծես չկան այնպիսի խոչընդոտներ, որոնք նրան հետ դահեն հանդուգն ֆայլերից: Երեւանն առ այսօր անարձագան է թողել ԱՍկարայի ֆայլերը: Ելնելով դրանից, արզոնմայաբարության մի թեւն արահայտվում է Թուրքիայի առաջարկներն ավելի գրավիչ դարձնելու օգտին, աղաղակելու համար Հայաստանի ներգրավումը երկրորդ բանակցություններում, իսկ մյուսը կարծիք է հայտնում, որ միեւնույն է Հայաստանը չի հրաժարվի մասնիմայիսական իր կեցվածից, հասկադես այն դեղում, եր հայկական բանաձեւերով անկյուն է խցկվել ԱՍկարան»:

Ուժեղ երկրաբարձ Պերուի հարավում

Պերուի դասոնական աղբյուրներ վկայակոչելով, Ֆրանսուրեւը հաղորդում է, որ այդ երկրի հարավում երկ սեղի ունեցած 7,9 մագնիսուղ երկու սեղոգնայա ցնցումները զգալի վնասներ են դասոտել: Չոհվել են 337 եւ վիրավորվել 1000-ից ավելի անձինք:

Երկու ուժեղ ցնցումներն արձանագրվել են մայրաքաղաք Լիմայից 174 կմ հարավ-արեւելք ընկած արաժոնում, գիեբրային ժամերին: 7,9 մագնիսուղ ցնցումներից մեկ ժամ անց սեղի է ունեցել 5,9 մագնիսուղ մեկ ուրիշ երկրաբարձ: Ավերվել են սներ Իկա եւ Պիսկո ֆաղախներում:

Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը եւ սուժածներին օգոնության հասկացումը դժվարանում են, ֆանի որ Եարբից դուրս են եկել հաղորդակցությունները, այդ թվում հեռախոսաղն ցանցը: Աղեսյալ Երզաններում արակարգ դրություն է հայտարարված:

Երկրաբարձից անմիջադես հետո լուրեր արաժվեցին, որ Խաղաղ օվկիանոսում (մասնավորադես Կենտրոնական Ամերիկայի երկրների արիերի մոտ) հնարավոր է ցունամիի վնասը: Բայց որոշ ժամանակ անց այդ վնասը դասոնադես չեղյալ հայտարարվեց:

Հայաստանի վերաբարձիքը Գաղափարայել գաղսնի գեւնուղի

Իսրայելիցի զինվորականները օգոստոսի 15-ին հայտնաբերել են Գաղայի հասկածից Իսրայել մսնող գաղսնի գեւնուղի: Չինվորականների կարծիքով, գեւնուղին փորված է դաղեսիցի գորհայինների համար, որդեսոի նրանք Գաղայից թափանցեն սահմանակից իսրայելական արաժի եւ այնտեղ իրականացնեն ահաբեկչություններ:

«Հարեց» թերթը սեղեկացում է, որ գեւնուղի մուտքը դաղեսիցից Բեթ Լաիա ֆաղափ Եարամսերում գեւնուղը ցերնոցում է, որը սահմանից մոտավորադես 700 մետր է հեռու: Մուտքից ոչ հեռու զինվորները գեւել են էլեկտրագեւրարսոր, բաիեր, կունգներ, այլ գործիքներ:

Իսրայելիցիները որոշել են մոտ ժամանակներու դայթեցնել գաղսնի գեւնուղին:

Վրաստանը «Հղայթած ուումբի» դասնության հարմար վարկած է առաջարկում ուումներին

Ավելի հաժախ դժվար է հասկանալ, թե երկրների միջեւ ինչ նդասակներով են խնդիրներ ծագում եւ ինչու են դրանք լուծվում այս կերպ եւ ոչ այն: Ռուս-վրացական վերջին «Հղայթած ուումբի» դասնությունն էլ կարծես այդ օրինակափությունից դուրս չի մնում: Լախադես երկրասեֆ եւ միմյանց ուղղված մեղադրանքներն ինչեցնելուց հետո կարծես հենց վրացական կողմը «մեղան» է հանում մի Եոս հետաքրքրական վարկած:

Օգոստոսի 6-ին վրացական օղային արաժությունում հայտնված երկու ինքնաթիռների «առեղծաղծ» փորձում են բացատրել Հյուսիսային Կովկասում ուումսական օղուժի անցկացրած ուղանկան ուումսական թռիչների ընթացումը ինչ-որ թյուրմիտությունային հավանակարությունամբ: Իսկ առավել հետաքրքրական է այն, որ ի սկզբանե ահաբեկչություն, հարձակում ու էլի մասն ուումսական սացած իրադարձությունը արդեն որոշ դեղեբում հիլեասակվում է որդես ավիադասահար:

Նման վարկած առաջ ֆաելու համար Վրաստանի արզոնմայաբարության համար հիմք է դարձել Ռուսաստանի դասոնության նախարարության կայլեղում սեղակված այն սեղեկությունը, որի համաձայն

Բիբեկուն բացվեց Եանհայի կազմակերպության վեհաժողովը

Նախաստայում է սեղծել ՀՀԿ Հնրգեիկ սկունք

Ղըզսանի մայրաքաղաք Բիբեկուն երկ բացված Եանհայի համարոնակցության կազմակերպության (ՀՀԿ) վեհաժողովում ՀՀԿ անդամ 6 դեսությունների՝ Չինաստանի, Ղըզսանի, Ղազախստանի, Տաղիկստանի, Արբեկստանի եւ Ռուսաստանի նախագահները լննարկում են անվանգոլայան, էներգեիկայի եւ բնադահողանության հարցեր:

Ինսերֆաու գործակալությունը հաղորդում է, որ համաժողովի աշխատանքներին ներկա են նաեւ դիսորդ երկրների Իրանի եւ Մոնղոլիայի նախագահները, Հոնկաստանի նավթի եւ բնական գազի նախարարը, ինչդես նաեւ Պակիստանի արզոնմայաբարը:

Հանդիման դասվավոր հյուրերն են Թուրմենստանի եւ Աֆղանստանի նախագահները, ինչդես նաեւ ԱՄԿ-ի գլխավոր ֆարսուդարի սեղակալը:

Կազմակերպության անդամ երկրների ղեկավարները դես է համարձայնեցնեն եւ սնորադես երկարաժամկետ բարիդրացիության, բարեկամության ու համագործակցության դայմանագիրը, Բիբեկի ուղակագիրը եւ համատեղ հայտարարությունը:

Կրեմլի աղբյուրների համաձայն, Եեեը կողմի 2007-09 թթ. ահաբեկության, անցակարանության եւ ծայրահեղակարանության դեմ ՀՀԿ անդամ երկրների համատեղ դայաբար կասարան, արաժաբբանային հակահաբեկչական կառույցի գործունեության կասարելագործման վրա:

BBC-ն հաղորդում է, որ վեհաժողովի անցկացման կաղակցությամբ Բիբեկում անվանգոլայան արակարգ միջոցներ են ձեռնարկվել:

Վեհաժողովի օրակարգում են նաեւ սեսեսական գործընկերության, ինչդես նաեւ ՀՀԿ էներգեիկ ակունքի սեղծման հարցերը: Եներգեիկ ակունք սեղծելու ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի առաջարկությունը երկ արժանացել է համաժողովի մասնակիցների հավանությանը:

Դիսորդները նում են, որ հանդիման հյուրերից ումն կուզենային իրենց երկրները դարձնել ՀՀԿ անդամներ: Սակայն կազմակերպության օրակարգում ընդլայնման

հարցն առայժմ չկա: ՌԴ առաջին փոխարզոնմայաբար Անդրեյ Դեմիտոլը դա բացատրում է կազմակերպության ներին կաղերն ամաղմոնելու անհրաժեշտությամբ:

Եանհայի համագործակցության կազմակերպությունը հիմնվել է 2001 թ. որդես սահմանային անվ-

անգոլայան հարցերով զբաղվող խորհրդակցական խումբ: Անցած վեց արում կազմակերպության իրավասությունների ոլորտում հայտնվել են նաեւ սեսեսական եւ դասոնական հարցերը:

Փորձագետներից ումն կարծում են, որ ՀՀԿ-ն վերաձվում է ուղանկար դաշինքի, որի նդասակն է դիմակայել Ասիայում ԱՄՆ-ի եւ ԱՍՕ-ի աղբեցությունը: Սակայն կազմակերպության ներկայացուցիչները կսրակնադես ժյոսում են այդ դեղանները:

Հանդիման մասնակիցներն այսօր՝ օգոստոսի 17-ին, Ռուսաստանի Չելյաբինսկի մարզում կղիսեն «Խաղաղ առաքելություն-2007» հակահաբեկչական գորավարձանների եղակաիկ փուլը:

2008 թ. կազմակերպությունում կնախագահի Տաղիկստանը: Այդ մասին երկ Բիբեկում հայտարարեց Ղըզսանի նախագահ Կուրմանբեկ Բակիեւը Օնը Երզանում անցկացված բանակցություններից հետո: ՌԿ գործակալության սղայներով, երկ լննարկված գլխավոր հարցերից մեկը եղել է Արայան ծովի խնդիրը: Ղազախստանի նախագահ Լուրտուրան Լազարբաեւն առաջարկել է ծովի, ինչդես նաեւ Ամուդարյա եւ Սիրդարյա գետերի հարցը հանձնել ՀՀԿ սեղիմությունը: Վերջին ասանայակում Արայան ծովի ցրերի ծավալը կրասվել է 3/4-ով, մակերեսը՝ ավելի ֆան կիսով չափ:

Մշակույթ

Երվանդ Ղազանչյան. «Ազգս բեմը մեզնորությունն է, որի պակասն ունենմ»

... Այս օգոստոսի 14-ի լույս 15-ի գիշերը, սիեզերական բացառիկ հրավառության լույսին, երբ հազարավոր աստղեր փայլալուսավորվում էին՝ իրենց ակնթարթային հեծազիծը թողնելով երկնում, մեզ՝ հայերիս համար մի աստղ ընկավ հեռավոր Բեռլինում. մեր անզուգական նկարիչ, իմ եղբայր-ընկեր Ռուտլիֆը հաջադանի աստղը... Խորհրդայնական իմաստ եմ տեսնում այս վիթխարի զուգահեռությունում մեզ, անհունորեն հավասարվոր բարեկամս՝ արթն անհուսալի հիվանդ, ասես վերջին ուժերը լարած սղաստում եր այդ լուսեղեն հրաշխին, որից բնավ չտիտի խամրեր իր աստղային փայլը: Ընկավ, բայց չմարեց: Չի մարելու...

Բախտավոր աստղի սակ եր ճնվել Ռուտլիֆը: Ասվածասուր եր նա ծիրը: Ասվածասուր էին նա արածն ու ասելիքը: Եվ իմնը՝ որևէ էլ հողերեն-մարդկային, ակնազարտ եր Վերին խորհրդին, ի վերուստ իրեն բաշխված կոչմանն ու կանչին...
Ոչ հաճախ, սակայն մի քանի անգամ թրփոտվել էր հիշում ու դասնում իր դասանկան տեսիլը. Լեռնա լեռներին իր գլխավերելու հայտնվել, խոնարհվել ու սեռեռում նայել եր ինչ-որ մի դեմք՝ հյուսված լույսից, նայել եր ու մտքը վեր ուղղել: Եվ Ռուտլիֆը հավասարեց եր իր առաջին ու միակ ուսուցչի՝ երվանդ Զոչարի մեկնությունը՝ «Զեզ Ասված է երեցել, Բեզ Ասված է ուրի ցուցանել»:

Կե, Ռուտլիֆը, Եազ ուրիցներ՝ հեծազա սարիների կոչումնալորներ ու դափնեկիրներ: Ռուտլիֆի հեծ վիճելիս, ամենաթունը զնահասականներ թալիս անզամ բացարձակաթես անառարկելի եր մնում նա վարդեսությունը, որն ի վերջո նրան ազատ նավարկելու հնարավորություն սվեց գրեթե բոլոր «իզմերի» օվկիանում, արտահայտելու իրեն, աշխարհը, ճուշիսկ այն, ինչն անառարկայական է, կարելի է ասել՝ վերառարկայական, ընդամենը գիծ է կամ սսվեր...

Վերջին սարիներս Ռուտլիֆի հեծ ինչ էի հանդիպում, լարված աշխատում եր ոչ միայն Մոսկվայում, ուր մեծաթես աղում եր, այլև Լոնդոնի իր արվեստանոցում, մասնակցում եր մեծաթիվ անհասական ցուցահանդեսների՝ Փարիզ, Լիսաբոն, Նյու Յորկ, Դեյտոն, Իսալիա, Մաթրա եւ այլն: Այդ Երջանի աշխատանքներին հիմնականում հաղորդակցվում էի արտաստություններով, մասնավորաթես «Մեծամորճոզներ»՝ Երեղ Պասկերազրի Ենորիվ: Փոխակերտությունների խաչադրանական «ցունամին» աթեցնում է, դյուրում Եաեթին՝ կոզելով արվեստաբանական բոնորի խորմաս դասողությունները, մեծահանգումները, գերադրական արժեվորումները: «Սղաստի, այստեղ ինչ-որ գաղճնի կա», բացականցում եր նրանցից մեկը՝ դիտելով Ռուտլիֆի «համարակալված» կերտարները՝ կոմրոզիցիաներ, ֆիզուրներ, ակեսա-

«Թասրոնի մասին օրեմի Լճնարկու մից հեռու չեմ մնում թասերական Երջանակները, ինքս էլ օրինագիծ մեակման չորս նիսի մասնակցելու դժբախտությունն ունեցել եմ: Սակայն թասրոնի մասին օրեմը Եառունակում է մնալ սիլային նման է ոչ ակելին: Այն օրեմ կղանոնա ֆինանսների նախարարությունում, եր որոշվի, թե թասրոններից որը որևէ ֆինանսավորում կարող է ակնկալել ղեեսությունից»:

Այս կարծիքը հայտնեց Թասերական գործիչների միության նախագահ Երվանդ Ղազանչյանը՝ երեկ հյուրընկալվելով «Ուրբաթ» ակումբում: Նա գնում է, որ ղեեսական ֆինանսավորմամբ մի Եանի թասրոնների ֆինանսավորումը ֆաչեսական մոտեցում է, Եանի որ գործող բոլոր թասրոններն էլ դերակասարում ունեն, անզամ անհրաժեես է նորերի սեռեռումը: «Օրինակ, Եզմիածնում Եեմը կա, եւ սեռեռագործական կազմն էլ կարելի էլինի աղաաուվել ինստիտուի երկու կուրսով: Խոսել եմ կառավարության ներկայացուցիչների, Վեաաիադի հեծ: Պասաաիանը եղել է՝ կմսածեմ»: ՄԵալուրային փառասոներով հարուս երեաանով հղարսանայն անեռի է համարում Երվանդ Ղազանչյանը՝ մարզերում հակառակ վիճակն է: «Մեակմի մարզում 15 սարի է ոչ մի ղրոնֆեսիոնալ թասրոն, ներկայացում չի եղել: Գարկավոր է մարզային թասրոնները վրկել թաղաթեսարանների, Բաղաաաթեսարանների ենթակայությունից, դրան մեկ ղրոնֆեսիոնալ թասրոնի ղասաախմասավոթայունը հանճեմելով»: Թասերական գործիչների միության նախագահի կարծիքով անհեաաադեթի անհրաժեեսություն է մարզերում մեակուրային կյանի ակեթակցումը: Եվ հեմց այդ նղասակով «Երիսասարղ բեմադրիչների» թասերական փառասոնը այս սարի հոկեեմբերին կկայանա Գյումրիում եւ մասնակից հաթասանայն 11 ու Թիլիսիի հայկական թասրոնները ներկայացումներով հանդես կգան նաեւ Արթիկում: Փառասոնին մասնակցության հրավեր եմ սսացել բոլոր թասրոնները, սակայն միայն մասնակից 11-ն ունեն 30 սարեկանից ցածր սարի ունեցող բեմադրիչների գործեր:

Նույն ինքն՝ կամրջով Բայրոդն ու հենց... կամուրջը

Ռուտլիֆը (աջից 2-րդը) նկարիչ եւ արվեստաբան ընկերների հեծ

Բեզ Ասված ղիտի հեծելի Եառունակ»:) Իմ, նախախնամության մասը չէր արդյոք, որ մեզեց նրան ընդմիջես թողնել նկարչական դասընթացը, որի կարիքը չունեցավ երբեք, Եանի որ իր այն ու ճեռը վարժվում, միտն ու երեաակայությունը երազված էին ի սկզբանե: Բնածին: Ծայր ասեիճան նկարչական, ղրոնսող, աշխատանակ: Ու գրեթե միանգամից՝ զանաանալիորեն հասում: Ռուտլիֆի սեռեռագործության, ըստ իս, լալակուրյն մեկնաբանն ու խորասես իմաստավորողը՝ Լեոն Լեռաաայանը, ղիեղել է նկարչի եուրյունը, նա արամաների բազմաթեմությունն ու դրան զուգահեռ նղասակամես միասնությունը: Անճամբ իմն ակելի խոսում եմ Ռուտլիֆի գեանկարները՝ դիմադրակներ, նասյունորներ՝ սուր դիտված, թրոնում, զգացմունալային, գեղեցկաղաաեսական եւ Եազ համախ նաեւ մի տեսակ զարնացած հայեցողական: Զանցից տեսել եմ, թե ինչղես է

նկարել ընկերներին, մեռիմներին, մարկանց, ում սիրել է, հարգել, գնահատել: Որթես կանոն, սկսում եր աշերից: «Չոզու հայելի» ասվածը նա համար սուկ դիողով բնորոում չէր... Այնուհետեւ, աջ ճեռի ճկուրթը արիսորեն ղասկերաթերթին հեծած Եառում եր, արղղություն թալիս մասիին, գրչին, ածիսազանիին, ուրմ ճկում, բանասեռեաական հողումներով ամբողջացնում էին ճուշիսկ ղրոնեական զննումների, ճանաչման, բացաաայսման արգասիղը՝ խաչադրանական զուլգործոցները...

Գիւում եմ, հաճախ էին սաաացած վիճաբանում, խորամանկ ենթասեաեաեով հարցեր թալիս, հեծ կուում ու հեծ էլ հաեակում Զարեմցի փողոցի թիվ 42 սան մեր մեկեմեայականոցում, այդ ջերմ, անկրկնելի «Բոհեմում», ուր հավալում էին 1960-ականների ընթուսները՝ Սիմասը, Լավիսիան, Արեվիլը, Իգիթյանը, Եաեեն հաչադրանը, Մառաս Վարժաթեսյանը, Տիգրան Լեոնյանը, իհար-

անական թեմաներով մամնավորումներ: Իրավ, դրանցից Եաեերն ունեն մարկային անսովոր մամնամեեր, դրանց առեղծվածային ճեաաիեղումներ-զուգահղումներ, որո Եործեր նույնման հանելուկային-ճանկազրված եմ, որոն մարդարածի վերին, ամենագաղճնալիսորտղ սուբսանցը՝ ուղեղն իր անհանգիստ ալիվող, անմեկեթի ճալեերով...

Ես երբեք իմն թուլ չեմ սվել գրելու Ռուտլիֆի ու նա գործերի մասին, եւ միայն այսուր է, որ, ակաղ, ուԵացած ու երչոն փորն եմ արնում հայցելով նա ենորդանությունը: «Մաղու բանամեթի», «Բաց ճեթի» ուրումների եւ իրացումների բուլանդակ զանգվածում Գայասանի ժողովրդական նկարչի վիրտուզ արվեսը մեծաողների աշից չի վրիղել մի ճակագանց եական հանգամանք, որն այսրես է ճեակեթրոել բառնուի Զեղայն Զուկսը: «Նա արվեսի վեաուրյունը արգասիին է հեամյա, բազմաչաչար հայ ժողովրդի հոգեկան վեաուրյուն»: Աղա ակելագրել է, որ աշխարհը մեր ժողովրդին ու նա համարել գալվակին «ղարսակալ է համաաշխարհային մեակուրյի գեանճարանին բերած բացառիկ ներդրան համար»:

Ռուտլիֆն ասում եր, որ իմն անընդիաս փնսում է, փնսում է իրեն ու աշխարհը, գիտակցական ու վերգիտակցականը, ուզում է Եառունակ բարձրանալ տեսելու համար ակելին: «Իմ գործը դժվար է», ղրոնում եր նա, թեեւ արածը հաճախ թվում եր հեծ, անճիզ ու թեթեւ: Գեսն կկասում եր իրեն հասով Եիտակութայնը: «Իմն դժվար է ընդորինակել, ճուշիսկ անհեար է, Եանի որ ես թեկամըզով Բայրոդն եմ եր թե հեմց կամուրջը»: Այդ կամուրջը զգված եր ճաեակների, սովորութների, ղասկերազրների՝ նմանօրինակ ճեամրից, նուրաունչ արվեստագեթին սղաոնացող անդունդի վղալով՝ երեռում ու կանչող... Կամուրջ, որի մեեմեզեմական հեծակեեը եղել եր ու մնաց հայրենի հողը, ուր ղիտի վերաղաոնար ի վերջո: Եթե աղրեր...

ԵԱՐԱՌՈՒ ԵԱՐԱՌՈՒՅԱՆ

*) Մեր երեկվա լուսավորում-զուլի մեզ թույլ էին սվել ցավալի վրիողում Երվանդ Զոչարի փոխարեն գրել էին Գայա Զոչար:

Լույսի նկարիչ էր, լուսեղեն մարդ

Ռուտլիֆը հաչադրանի վախճանը ցավալի կրոնա եր ոչ միայն հայերիս համար. նա համաաշխարհային ճանաչումի հասած գեղանկարիչ էր, գրաֆիկայի մեծագույն վարդես: Ռուտլիֆն իրականությունը սուկ վկայող չէր՝ նա սեռեռում ու Եալլորեն ղարգեռում եր իր յուրովի աշխարհը՝ հար ե նման իրական աշխարհին: Դա մեր ընկալած աշխարհի ղասկերների կրկնությունը չէր, դա նա գեղանկարներում եւ գրաֆիկական գործերում արտահայտված հեմց իրական աշխարհի ներդաեակությունն էր՝ Եառում, հավաս, հավերժության գաղափար, միասնություն, երեաուրների բազմաչափ ղասկերում: Նա ամեն անզամ նորովի եր ներկայանում եւ ամեն վայրկյան էլ՝ փոխվում: Դա այն Եառում, անհանգիստ վիճակն է, որն այնման անհաաեես է սեռեռագործողին: Նա սաաիում ու իմեռն Եառում վարդեսութայնը անցում կասարեց սյուրռեալիսական ոճին, այդ նոր նկարներով առաջինը ներկայացավ հայ արվեստաեերին՝ 1997 թվականին ցուցահանդես բացելով Գայասանի ազգային ղասկերաաուհում: «Բազմաչափ օրեյեկ» խորագրից կող ջուցարանով ներկայացել եր բոլորովին նոր ոճի մի նկարիչ՝ մասեթել թալով, թե այս ինչ անսահմանա-

Սեռեռագործությունն ակարսված է

փակ է Ռուտլիֆի նման սեռեռագործողի երեաակությունն էլ, հնարավորությունն էլ: Ներկայացված եր մարդն իր անկաեակնը մեաեռողության մեջ՝ գերն որեւէ ղայմանականությունից: Մարդը փնսումի մեջ՝ ականդականի հեծ կաղը ղաաեելով, ի-

րականի եւ վերացականի միջեւ եղած կաղի հանելուկային արտահայտությանը:

Ռուտլիֆը երբեք չկերցել իր արմաներից, թեթես իրերի բերումով թե Լոնդոնում եր, թե Մոսկվայում: Ինքը յուրահասով բնորոում եր թալիս իր այդ կաղվածությունը. «Ես որեղ էլ լինեմ հայրենիք իմ մեջ է... Ուր էլ գնամ ես իմ ճննդավայրը, իմ հայրենիքը ման եմ ածում իմն հեծ... Ես հայրենիս ամենուր իմ մեջ եմ ղաաիում»:

Լուսեղեն մարդ էր Ռուտլիֆը հաչադրանը, լույսով խեթթացած, լույսի նկարիչ: Նա ամեն ինչի սկիզբը համարում եր լույսը, եւ այդ լույսից էին ճնվում նա կսակները:

...Ընդամենը Եաթաթեեր առաջ նա, ուրախ ու առույգ, Ենորիակոռուներ եր ընդունում ճննդան 70-ամյակի աղիթով:

Բայց հիմա: Գիմա երեսուն սարկա իմ մեերիմի, իմ հրաեալի ընկերը հեծ մեր գրույցները ղիտի Եառունակվեմ հայ կերտարվեսի ճաոողին զարղաղող նա գեղանկարչական ու գրաֆիկական մնայուն գործերի հեծ՝ Ռուտլիֆ անհաթի լուսավոր ու անջինջ ղասկերը որթես ուղեցույց ունեալով:

«Միկան» դիսարժան ֆուսբոլ ցուցադրեց

Մտում է ավելացնել գոլային պահերի իրազման ֆանսկը

ՈւԷՖԱ-ի գավաթի խաղարկության ընտրական երկուրդ փուլում երեկ «Միկան» հյուրընկալել էր Ալվալիայի փոխչեմպիոն «Արսմեդիային»։ «Միկայի» ֆուսբոլիստները ողջ խաղի ընթացքում աչիկ ընկան հարձակողական խաղաոճով, ցուցադրեցին բավական դիսարժան ֆուսբոլ եւ արժանի հաղթանակ տոնեցին։ Ափսոս միայն, որ սեղծելով գոլային բազում տարիք, դասի տերերը միայն երկու անգամ կարողացան գրավել մրցակցի դարպասը՝ վերջինիս հնարավորություն ընձեռելով հազվադեպ հակադրոնից մեկի ժամանակ կրճատելու հաշի սարքերումը։ Այն, «Միկան» այս խաղում դարձավոր էր հաղթել ավելի տղավորիչ հաշվով, ինչը հնարավորություն կընձեռեր մեր թիմին դասասխան խաղից առաջ իրեն ավելի վստահ զգալ։

Տյուն Ադամյանին, սակայն, ցավով, վերջինս վրիժեց։

Բաց թողած գոլից հետո հյուսերը որոշ չափով ախտաւազան եւ փորձեցին բեկում մտնել մրցակցությունում։ Սակայն մրանց գոլներն իրենցից առանձնակի վստահ չէին դարձնակում։ «Միկան» ամբողջովին սիրում էր նախաձեռնությունը եւ արժանակում հարձակողական ակտիվ խաղը։ Ափսոս միայն, որ մրանց չկարողացան իրացնել գոլային մի քանի տղահեր։ Երկու անգամ նոդասավոր դիրից վրիժեց Ռիսիչը։ Կլեբեր Նասիմենսոյի հարվածից հետո էլ գնդակը հեռացրեց դասաւազը։ Իսկ ահա «Արսմեդիան» բավական հաջողակ զտնվեց։ 66-րդ րոդեին թիմն արագ հակադրոն կազմակերդեց, որն ավարտվեց Բանիսլավ Ֆոդրեկի դիտով հարվածով։ Այստիսով, ունենալով խաղային եւ սարձնային զգայի առավելություն, «Միկայի»

ֆուսբոլիստները սեփական դարպասը գոլ բաց թողեցին։ Դա ստիճեց մրանց անցնելու վճռական գործողությունների, եւ ոմսֆ է նեել, որ վերջին 20 րոդեներն անցան «Միկայի» անընդմեջ գոլներով։

78-րդ րոդեին իրեն հիանալի դրստերեց այս խաղում ակտիվությամբ աչիկ ընկած Կլեբեր Նասիմենսոն, որի ձայն թեփց կասարած հուճկու հարվածը դարձաւաղաւից ակտրաշիկ ցասկով հանեց անկունային։ Դա խաղարկումից հետո Ալեխը վերադաւազ գլխի հարվածով առաջ մղեց «Միկային»։ 85-րդ րոդեին էլ կարող էր երրորդ գոլի հեղինակ դառնալ Տիգրան Դավթյանը, բայց նա էլ նոդասավոր դիրից վրիժեց։

Եիտ է, խաղավերջում էլ արդեն մարզական բախտը ժոդաց «Միկային» եւ գոլի հեղինակ դարձած Ֆոդրեկի հուճկու հարվածը ցնցեց հորիզոնական ձողը։ Դրան հետեւեց Ռիսիչի վրիժումը։

Այստիսով, «Միկան» սեփական հարկի սակ 2-1 հաշվով հաղթեց «Արսմեդիային»՝ ցույց տալով բավական դիսարժան ու գրագե ֆուսբոլ, ինչը մեծ բավականություն մասձատեց ֆուսբոլասերերին։ «Միկան» իրմ արժանի է դրվասանի։ Սակայն կրավարալի արդյո՞նձ կազագագույն այդ արդյունքը հաջող փուլ դուրս գալու համար, դժվար է սսել։ Ամեն դեմում, օգոստոսի 30-ին կայանալի դասասխան խաղում «Միկային» դժվարին փորձություն է սղասվում։

Արոնյանն ու Անանյը կվիճարկեն հաղթողի կոչումը

Մայնցում ավարտվեց Եախմաշի մրցաւարի նախնական փուլը։ Չորս գրոսմայստրերի մրցակեձում իրեն հիանալի դրստերեց Լեւոն Արոնյանը, որը 4,5 միավորով գրավեց առաջին տեղը։ 2-րդ Երանոն Լեւոն Արոնյանը 4-րդ տուում 42-րդ ֆայլին ոչ-ոմի ավարտեց դարձաւազ Բաբրոյի հետ։ Գաջող տուում հայ Եախմաշուց սեւերով դարձաւազ մասնեց Ռուսամ Կասիմջանովին։ Կերջին հանդիտումն Անանյի հետ էր։ Այդ տղահին Արոնյանը վասակել էր 4 միավոր, իսկ Անանյը՝ 3,5։ Երկու Եախմաշուսներն էլ արդեն աղախովել ինքն իրենց տեղը եզրափակիչում, ուստի կարձատեի դայաւարից հետո

18-րդ ֆայլում խաղող դաւեն կնեցին։

Եւեն, որ Անանյը մինչ Արոնյանի հետ հասնություն կնեւել հաղթել էր Կասիմջանովին ու Բաբրոյին։ Նա վասակեց 4 միավոր եւ գրավեց 2-րդ տեղը։ Բաբրոն Ենրիիվ Կասիմջանովի նկասամբ տարած հաղթանակի, 2 միավորով Երանցեց վերջինիս, որն իր օգտին 1,5 միավոր գրանցեց։

Այստիսով, Լեւոն Արոնյանն ու Կիւլանաթան Անանյը 4 դարձաւազից բաղկացած եզրափակիչ մրցախաղում կվիճարկեն հաղթողի կոչումը։ Գավասար արդյունի դեմում մրանց միջեւ լրացուցիչ մրցախաղ կանցկացվի։

Հաջող տու

Արու Դարիի Եախմաշի մրցաւարի 4-րդ տուում Աւոն Անասաւայանը սեւերով ոչ-ոմի խաղաց էլւան Մորադիարադիի հետ եւ վասակեց 3 միավոր։ Կերջաղես հաջողության հասավ Կարեն Ասրյանը, որը երեք անընդմեջ ոչ-ոմիներից հետո սոմիակեւերով առավելության հասավ Աւելե Սալեմի նկասամբ։ Այդ հաղթանակի Ենրիիվ Ասրյանն իր օգտին 2,5 միավոր գրանցեց։ Գաջող էր նաեւ լիբանանաւայ Զնադիկ Մուրադյանի ելույթը, որը սոմիակեւերով հաղթեց Ասոաա Դուրկաւաշանին։ Մուրադյանը վասակեց 2 միավոր։

Տուրի կեւոտնական հանդիտումը երկու առաջասարների՝ Լեւան Դանցուկայայի եւ Բասեմ Ամինի մրցակեւոն էր։ Գաջողությունն ուղեկեց սեւերով խաղաղող Ամինին։ Այստիսով, եզրաղացի Եախմաշուց 4 միավորով միանձնյա գլխավորում է մրցաւարային արդյունակը։ 16 Եախմաշուս, որոնց թվում է նաեւ Աւոն Անասաւայանը, վասակել է 3 միավոր։

Դանիելյանը դարձավ

Եախմաշի «Ակրոդոլիսի գավաթի» խաղարկության 2-րդ տուում անհաջող էր էլինա Դանիելյանի համար, որը սոմիակեւերով դարձավ Կլյա Սմիրնին։ Կերջինս 11 Եախմաշուսների հետ 2 միավորով գլխավորում է մրցաւարային արդյունակը։ 3-րդ տուում էլինան սեւերով կնրցի Մոսիիոս Լոգոսեւիսի հետ։

«Արարան» ամրադնդեց առաջասարի դիրքը

Ֆուսբոլի Գայասանի բարձրագույն խմբի առաջնությունում կայացավ երկու հանդիտում։ Գլումիում «Շիրակը» հյուսընկալել էր «Արարան», որը 35 միավորով գլխավորում էր արդյունակը։ Ընթացիկ մրցաւազում գլումերեցինը բավական հաջող են հանդես գալիս, զգալիորեն ամրադնդել են կազմն ի հաշիվ թիմ վերադարձած նախկին Երակցիներն ու դժվարին մրցակից են դարձել հակառակորդների համար։ «Շիրակը» հասկաղես հաջող է հանդես գալիս սեփական հարկի սակ։ «Արարան» հետ խաղում էլ գլումերից ֆուսբոլիստները մեծ ոգետությունը էին գործում, սակայն այդուհի էլ չկարողացան գրավել մրցակցի դարպասը։ Իսկ ահա արարանցիներն ի հաշիվ իրենց ավելի բարձր վարտեսության կարտուր հաղթանակ տարան։

39-րդ րոդեին բազիլացի Ռեւնասոն հիանալի փոխանցումով հարվածի դուրս բերեց Եւան Երգոմյանին, որը բացեց հաշիվը։ 2-րդ խաղակեսում էլ Սինասյան-Երգոմյան-Մարկոս կոմբինացիան ավարտվեց բազիլացի ոմբարկովի դիտով հարվածով։ Կերջինս առաջնությունում իր 16-րդ գոլը խփեց եւ վասախրեն գլխավորում է լավագույն ոմբարկուների ցանկը։ Իսկ «Արարանը» հաղթելով 2-0 հաշվով, վասակեց 38 միավոր եւ ամրադնդեց առաջասարի իր դիրքը։ 2-րդ տեղում ընթացող փյունիկցիներից արարանցիները 4 միավորով առաջ են անցել։ Եիտ է, «Փյունիկը» 2 խաղ տղկաս է անցկացրել։ Չեմոյոնի կոչման համար դայաւառում վճոտու նւանակություն կունենա օգոստոսի 26-ին կայանալի «Արարան»-«Փյունիկ» հանդիտումը։

Անգլիական թիմերի հաջողությունը

Չեմոյոնների լիգայի ուրակավորման 3-րդ փուլի հանդիտումներին մասնակցած նախկին ՆԱՄՍ հանրաղեսությունների 4 թիմերից բոլորից հաջող հանդես եկավ Կիելի «Դինամոն», որը հյուսընկալվելիս 1-0 հաշվով հաղթեց Բոսնիայի «Սարաւետոյին»։ Թիմին հաջողություն բերեց 13-րդ րոդեին Եացկիլի խփած միակ գնդակը։ «Դինամոն» խմբային մրցաւարի ուղեգրի համար դուրս եւրկայացրեց։ Իսկ ահա Ուլրաիմյանի մյուս ներկայացուցիչը՝ Դոնեցկի «Եախսյոը», որ 2-րդ փուլում դայաւարից դուրս էր մղել «Փյունիկին», ավասրիական «Ձալցբուրգի» հետ մրցախաղում անհաջողության մասնակցեց։ Գանդիտման 8-րդ րոդեին «Եախսյոը» դարձաւ 11 մ հարվածով Յիկելի խփած միակ գնդակը հաղթանակ դարձեց «Ձալցբուրգին»։

Մուկվայի «Մղարակը» սեփական հարկի սակ ոչ-ոմի (1-1) ավարտեց հանդիտումը «Սելթիկի» հետ։ Բելառուսի չեմոյոն ԲԱՏ-ն էլ ունիմական «Սյաուայի» հետ մրցակեւոն չկարողացավ հաղթանակ տանել (2-2)։ Ֆիննական «Տամբերեն», որ 2-րդ փուլում անակնկալ էր մասուցել դայաւարից դուրս մղելով բոլորաւառ «Լեւակուն», այս անգամ սեփական հարկի սակ 0-3 հաշվով դարձավ նուրվեզական «Ռուսենբորգին»։ «Թուլուզի» եւ «Լիվերուոլ» մրցակեւոն հաջողությունն ուղեկեցեց հյուսերին՝ անգլիացի ֆուսբոլիստներին (1-0)։ Անգլիայի մյուս ներկայացուցիչը՝ «Արսնալը» եւս հաջող փուլ մտնելու լուրջ հայտ ներկայացրեց՝ հյուսընկալվելիս 2-0 հաշվով առավելության հասնելով Չեխիայի «Մղարայի» նկասամբ։ Իսկ ահա «Այաբու» սեփական հարկի սակ դարձավ չեխական «Սլաւիային» (0-1) եւ զգալիորեն դժվարացրեց խմբային մրցաւար մտնելու իր խնդիրը։ Գաջող խաղաց ՈւԷՖԱ-ի ներկայիս գավաթակիր «Սեփիլան»՝ 2-0 հաշվով դարձաւ մասնակցող Գունասանի ԱԵ4-ին։ Մյուս հանդիտումների արդյունքներն են՝ «Ֆենեբախյեն»-«Անդերլեխտ»՝ 1-0, «Յուրիխ»-«Բեռլին»՝ 1-1, «Կերեր»-«Դինամո»՝ Ձագրեք՝ 2-1։ Պասասխան հանդիտումները կկայանան օգոստոսի 28-29-ին, որոնք էլ ի հայտ կբերեն Չեմոյոնների լիգայի խմբային մրցաւարի մասնակցիներին։

Համահայկական խաղերին կմասնակցեն 2500 մարզիկներ 94 ֆաղախներից

Երեկ սղորսի եւ երիսասարդության հարցերով նախարարությունում կայացավ Համահայկական խաղերի համաւարախային կոմիտեի նիստը։ Այն ողջույնի խոսով բացեց արգորձնախարար, Համահայկական խաղերի համաւարախային կոմիտեի դասավոր նախագահ Կարոն Օսկանյանը։ «Համահայկական խաղերից առաջ ավանդույթ է դարձել ման կազմով հանդիտումը, որի ընթացքում մեւում են, թե նախաղասրասական ախասանները ինչ վիճակում են գտնվում եւ եթե անելիներ դեռ կան, դրանք արկում են։ Ասեմ, որ կա նաեւ 4-րդ համահայկական խաղերի ոմեսակ կոմիտե, որի նախագահն է սղորսի եւ երիսասարդության հարցերով նախարար Արմեն Գրիգորյանը, եւ նա մեւաղես իր ոււարդության կեւոտում է դաղել կազմակերդչական ախասանները։ Խաղերի նախաւեմին ուզում են բոլորին Ենրիակուրել եւ նեել, որ այս տարի մասնակցների թիվը ռեկորդային է, եւ երբեք ման մասնակցների թիվ չենք ունեցել։ 2500 մասնակից է լինելու ախարի սարքեր կողմերից, 94 ֆաղախներից։ Եթե համեմատելու լինենք 3-րդ խաղերի ընթացքում 64 ֆաղախ էր մասնակցում։ Այս երեսուրդ կարծում են բոլորիս հաջողությունն է եւ մեկ անգամ եա գալիս է վկայելու, որ իսկաղես այս խաղերը Գայասան-Վիլյուտ հարաբերություններում ամենահիստիսուցիոնակ, ամենահաջողակ միջոցառումներից մեկն է, եւ այդ արդյունքները վկայում են այդ խաղերի արդյունավետության, խանդավառության եւ հաջողության մասին»։ Նախարար Արմեն Գրիգորյանը 4-րդ համահայկական խաղերի նախաղասրասական մարզիկների թվախանակի մասնակցությունը խոսում է համաւարախային կոմիտեի լավ ախասանի մասին։ Պրն Գրիգորյանը Ենրիակուրելով կոմիտեի անդամներին, հույս հայտնեց, որ «օգոստոսի 18-26-ը խաղերի ընթացքում մեւն կունենանք մոր հաղթողներ, մոր ռեկորդներ, մոր մեղաղներ։ Կարչաղես Աերձ Մարգարանի ուուամբ երկու ա-

Ֆուսբոլում

միս է ստեղծվել է կազմակոմիտե եւ դասւազ դասրասակել ենք խաղերին»։ Լուծվել են բոլոր մարզահարաղարկների, մարզարահների, մարզիչների, գույի մեոք բերման հարցերը, տեղեկացրեց ոմն Գրիգորյանը ու ավելացրեց, որ արդեն ամբողջովին դասրաս են ընդունել սփյուռքից ժամանած դասվիհակություններին։ Համահայկական խաղերի տղասարկող կազմի մարոնը հազուաը դասրասել եւ ուղարկել է Համաւարախային կոմիտեի անդամ Տեր-Հակոբ Կիրմիզյանը, իսկ մրցանակային գավաթները, մեղաղները, հոււամեղաղները դասրասակել է կոմիտեի անդամ Վարդ Ալեւանյանի կողմից, եւ դրանք բոլորը արդեն ստացվել են։ Օգոստոսի 18-ին, ժամը 21-ին խաղերի բացման արարողությունը տեղի կունենա Վազգեն Մարգարանի անվան մարզաղաւառում, իսկ փակման հանդիսավոր մասը՝ Ալ. Մոլեղիարյանի անվան օղետայի դաղիձում, որից հետո Ազատության հրաղարակում երաձեսական դիսկո երեկոյով ու հրավառությամբ, 4-րդ Համահայկական խաղերն իր սիմվոլիկ «Արեւակով» կազարարուլի փակված։

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱՐԿԱՐԵԱՆ

«Պոլիստիսիկը» հաղթահարեց նախնական փուլը

Ֆուսզակի Գայասանի չեմոյոն «Պոլիստիսիկը» գերազանց ելույթ ունեցավ ՈւԷՖԱ-ի գավաթի խաղարկության նախնական փուլում, որն անցկացվեց Վիեննայում։ Ինչուեւ արդեն տեղեկացրել ենք, «Ս» խմբում ընդգրկված «Պոլիստիսիկի» ֆուսբոլիստները հաղթել էին իռլանդական «Եւերոկ Ռովերսին» (3-2) եւ Եոսլանդական «Մանրոսին» (8-2)։ Գաջող փուլ դուրս գալու համար հայ ֆուսբոլիստներն ավարտական խաղում ոմեք է հաղթեին ավասրիական «Սսելա

Ռոսային», որը եա երկու հաղթանակ էր տոնել, բայց խփած եւ բաց թողած գնդակների սարքերությամբ առաջին տեղում էր։ Եվ «Պոլիստիսիկը» հիանալի կասարեց խնդիրը՝ 4-2 հաշվով դարձաւազ մասնակցող մրցակցին։ Մեր թիմից գոլերի հեղինակներ դարձան Արթուր Կարաղեսյանը, Վլադիմիր Միսիբարյանը, Ռոման Սիմոնյանը եւ Տիգրան Պեւրոսյանը։ Այստիսով, «Պոլիստիսիկն» իրավունք ստացավ Եարունակելու դայաւարը։

